

204329

POEZII

DE

G. G. OȘBOC

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EDITURA
LIBRĂRIEI ȘCOLELOR
C. ȘFETEA.

BUCUREȘCI. 1898.

Prețul Lei 2,50 (Pentru Austro-Ungaria fl. 1)

GEORGE COȘBUC

FIRE DE TORT

VERSURI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

H. Frillo

~~~~~  
E D I Ț I A II

A 3-a și a 4-a mie

~~~~~

BUCURESCI

EDITURA LIBRARIEI SCOALELOR, C. SFETEA

96. — STRADA LIPSCANI. — 96

1898

204329

TIP. «GÜTENBERG», JOSEPH GÖBL, STR. DÔMNEI, 20. — BUCUREȘTI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN VIAȚĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M A M A

In vaduri ape repezi curg
Și vufet daŭ în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se'mpletesc
Cărări ce duc la moară —
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine 'ntr'o căscioară.

Casea | Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme 'n vreme,
Trei vreascuți rupte dintr'un gard.
Iar flacăra lor geme:
Clipește-abia din când în când
Cu stingerea 'n bătaie,
Luminii cu umbre-amestecând
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stai
Și torc în rînd cu tine;
Sînt încă mici și tată n'aū —
Și George nu mai vine.
Un basm cu pajuri și cu smei
Incepe-acum o fată,
Tu taci ș'ascuți povestea ei
Și stai îngăndurată.

Și firul tău se rupe des,
Căci gînduri te frămîntă,
Spui șoapte fără de 'nțeleș,
Și ochii tăi stau țintă,
Scapî fusul jos; nimic nu zici
Cînd fusul se desfiră . . .
Te uiți la el și nu-l rădică,
Și fetele se miră.

... O, nu! Nu'i drept să te 'ndoești!
La geam tu sari de-odată,
Prin noapte-afară lung privești —
«Ce vezi?» întreab'o fată.
«Nimic... Mi s'a părut așa!»
Și jalea te răpune,
Și fie-care vorbă-a ta
E plâns de 'ngropăciune.

Intr'un târziu, nerădicând
De jos a ta privire:
«Eă simt că voiă muri 'n curînd,
«Că nu-mi mai sînt în fire.
«Mai știu și eu la ce gîndeam?
«Aveți și voi un frate...
«Mi s'a părut c'aud la geam
«Cu degetul cum bate.

«Dar n'a fost el!... Să-l vîd venînd,
«Aș mai trăi o viață.
«E dus, și voiă muri dorînd
Să-l vîd odată 'n față.
«Așa vrea poate Dumnezeu,
«Așa mî-e datul sorții,
«Să n'am eu pe băiatul meu
«La cap, în ceasul morții!»

Afară-i vînt și e 'nnoarat,
Și noaptea e târzie;
Copilele ți s'aũ culcat —
Tu, inimă pustie,
Sta! tot la vatră, 'ncet plângînd:
E dus și nu mai vine!
Ș'adormi târziu cu mine 'n gând
Ca să visezi de mine!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LUPȚA VIETȚII

G A Z E T

Copiii nu 'nțeleg ce vor:
A plânge-î cuminția lor.

Dar lucrul cel mai laș în lume
E un bărbat tânguitor.

Nimic nu-î mai de rîs ca plînsul
In ochii unui luptător.

O luptă-î viața; decî de luptă
Cu dragoste de ea, cu dor.

Pe seama cui? Ești un nemernic
Când n'ai un țel hotărîtor.

Tu ai pe-ai tăi! De n'ai pe nimeni,
Te lupți pe seama tuturor.

Este tragedie năltătoare,
Când biruiți oștenii mor,

Dar sînt eroi de epopee
Când brațul li-e biruitor.

Comediant e cel ce plînge
Și-î un ne-om, că-î desertor.

Orî care-ar fi sfîrșitul luptei,
Să stai luptând, căci ești dator.

Trăesc acei ce vreaŭ să lupte;
Iar cei fricoși se plâng și mor.

De-î vezi murind, să-î lași să moară
Căci moartea e menirea lor.

ȘTEFĂNIȚĂ-VODĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu grabnicele sărituri
A sprintenei lăcuste
Apare-un cal, la cotitură.
Nechetezul înspumatei guri
Speria tăcerea din păduri
Și pacea văii 'nguste.

In gura văii, lângă pod
Boerii staă cu frică :
Ei par o gloată de norod,
Pe cai pitici și plin de glod —
In scări temutul Voevod
Cu hohot se rădică.

Strîngea de friu și tremura;
Iar calul, ud de cale,
Pămîntu 'n loc îl frămînta
Și spuma alb'-o mărita
Cu sânge roș ce picura
Din strînsele zăbale.

«Când vrei să-î afli, nu-î adunî!
Boerî, nu vi-e rușine?
Vă văd așa de-atâtea luni.
N'aveți acasă cai mai buni?
Ori cum? Boerî, sînteți nebunî?
Vă bateți joc de mine?»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«E grea ocară, ce ne-o faci»
Spătarul îi răspunde
«Dar țara-î suptă de haraciū,
De Grecî nebunî și de Cazacî;
Săracă țara, noi săracî,
Și cai voinicî, de unde?»

«N'ai banî d'un cal? Ia calul meū!»
Boerî 'n tremurare
Daū slujbe 'n gând lui Dumnezeu,
Spătarul suflă des și greū,
Se pipăie la cap mereū
Să vadă de-l mai are.

«Măria-Ta, vorbim și noi»
— «Ei las'o încurcată!
Vă ved așa de rupți și goi
De latră câinii după voi!
Sînteți boeri, ori marțafoi?
Spătare, hai odată!»

Și Vodă sare jos din șea,
De friu fugaru-'și ține.
Spătaru 'ngălbinit privea,
Vedea ce e, și nu vedea,
Spătarul asta n'o credea —
Spătaru 'n urmă vine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Așa jupâne, ești cinstit!
Și-al tău să fie darul.
Dar friul nu! Mi l'am oprit —»
Și Vodă frul l'a smîncit
Și-apoi cu friul a lovit
Ponciș în ochi fugarul.

Cu ochii 'nchiși și fulgerat
De spaima loviturii,
Să 'naltă roibu 'nviforat,
S'asvirle 'n lături și turbat
Ia câmpu 'n goană, îndreptat
Spre rîpele pădurii.

Se duce-orbiș, fără stăpân,
 Cu vuet ca furtuna.
Boerii 'ncremeniți rămân ---
Iar coama calului păgân
Cu barba bietului bătrân
 S'amestecă, sînt una.

«Boerii! mai ziceți-mi apoi,
 Că Vodă nu v'ajută!
Sînteți săraci, flămânzi și goi;
Dar fie-căruî dintre voi
Eû am să-i dau un cal de soiû,
 Că 'n grajd mai am o sută!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUB PATRAFIR

Părinte, eă mĂ 'nec din plept
Și n'am puteri de vorbă multă ;
Cât voiă putea vorbi m'ascultă
Să-ți spun în grabă tot și drept.
Aș vrea să 'ncep cu fapte bune,
Dar n'am făcut, ori le-am uitat
Și răiu 'n cap puțin mi-a stat.
Și-am fost și prost la numărat —
Și n'am ce spune.

N'aveam nici vreme. Tata-î mort
Şi mama-î cu copii, sărmăna.
Ei de la mine-aşteaptă hrana,
Şi grija numai eă le-o port.
De acum ei singuri să-şi o poarte!
Mi-e milă de durerea lor,
De ei mi-e jale, nu că mor.
Dar cum e scris!... Că sînt dator
 Şi eă c'o moarte.

Eă mă cunosc; sînt păcătos,
Că prea am dus-o 'n ris şi 'n glume,
Prea drag mi-a fost să fiă în lume
Şi-am prea iubit ce-a fost frumos!
Pe lângă vin voinicîi roată,
 Bibliotecă / Central University Library Cluj
Şi chiote pe deal în zori,
Şi ziua luncile cu flori,
Şi hora noaptea 'n şezători,
 Şi viaţa toată!

Şi mi-a plăcut în jurul meă
Să ved flăcăi pe bătătură
Şi cobza cu isonu 'n gură
Să-mi zornăe zorind mereă.
Să vād cum se cotesc şirete
Pe-ascuns nevestele, şi-aprins
Să simt de peste briă cuprins
Trupşorul cel suptire 'ncins
 Al unei fete.

Păgân s'nt par'că, nu creștin!
Bisericos n'am fost, părinte,
Dar rar când mi-am adus aminte,
M'am dus și eu ca să mă 'nchin.

Eū am pe Dumnezeu în mine :

Mereū îl simt, și-l vĕd mereū —

Gândesc așa! Mai știū și eū!

Dar, taică, las' că Dumnezeu

Va ști mai bine.

N'am dat în viață nimĕnui

Prilej să-mi poarte dușmănie,

Eū n'am putut să țin mânie,

Căci n'am avut, părinte, cui.

Măcar mi-aū tot făcut-o lunii Cluj

Și n'am fost slab, și nici fricos :

Pe opt ți-i dam grămadă jos —

Dar m'am ferit să-mi fac ponos

Cu toți nebunii.

Odată numai . . . P'un flăcăū

L'am dat de ziduri, pentr'o fată . . .

A doua zi a prins de-odată

La plug în deal să-mi pară răū.

Și nici la boi n'am dat mâncare

Și 'n brazdă plugul l-am lăsat

Și ca nebun am alergat

Pe dealuri, pe flăcăū să-l cat

Să-î cer iertare.

Și nu mai știu. . . atâta-î tot
Ba, taică, stăi! E cu vecinul.
Pe palme m'alinta creștinul
Și drag m'avea ca pe-un nepot . . .
Iar eă i-am sărutat nevasta!
El moș, ea o copilă-abea.
Mi-a fost și milă, cum plângea,
Și, Doamne, ochi frumoși ce-avea —
Păcat e asta?

Dac'am uitat ceva să spuî,
Mî-e martur Dumnezeu, părinte,
C'am spus ce mî-a venit în minte,
Și-oî spune tot, în fața Lui!
Și-acum canon . . . îl știu anume!
A fost așa, și n'aș cârti:
Canon e, că nu pot trăi!
Și 'ntraltă lume n'o mai fi
Ca pe-astă lume.

S C A R A

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am găsit-o ieri în prun.
Dar — să nu grăbiți ocară !
I-am luat în pripă scara.
Ea mă 'njură: «Ești nebun ?
Pune scara!»
Dacă 'njuri, eu n'o mai pun!»

Maî la urmă, pe-un cuvînt:
Să se lase sărutată
De atâtea ori de-odată
Câți fuștei la scară sînt.
Sărutată —
Lăudat fiî, Tată sfânt!

«Unsprăzece, spune ea;
Eă zic «bine», pe credință:
Doar' o fi avënd știință,
Scara câți fuștei avea.
Pe credință —
Asta e pierzarea mea!

Și-o sărut mereu-mereu :
Orî ce-ați spune, orî ce-ați face,
Nu știu cum, dar mie-mi place
Să sărut — așa sînt eă!
Orî ce-ați face,
Doar' e dat de Dumnezeu!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar te uită! Azi mă duc
Pe la ei, și iată scara!
Vrënd să puiă la cale țara,
N'am de lucru și m'apuc
Să 'ntorc scara,
Și când colo, staă năuc!

Daă să număr la fuștei. —
Uite-î frate, doisprăzece!
Și-un cuțit prin piept îmi trece
Implântat de mâna ei!
Doisprăzece,
Iacă-mi moartea, dragii mei!

A greșit, îmi spuneți voi?
Cum de n'a greșit să spuie
Treisprăzece? Să mai suie,
Nu să-mi facă mai vr'o-doi!
Nu să-mi spuie,
Că e Miercuri când e Joi!

Zici că poate n'a știut
Când vorbea din prun cu mine?
Dar i-a numărat ea bine
Scoborîndu-î, și-a tăcut!
Nu de mine,
Mi-e de dinsa, ce-a făcut!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M'a scurtat așa, știind!
Dacă-î fire mincinoasă,
Ce folos e, că-î frumoasă?
Maica mea, auđi! S'ò prind
Mincinoasă!
N'o mai cred, s'o vėd murind!

21

BRADUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bradu-mî spuse bun cuvînt —
«Să-î trimit?» Mi-a spus: «Trimite-î!»
Tot m'am judecat cu mine:
Să daŭ bradului mai bine
Orî iubitei
Crezămînt?

«Nu-î trimite!» zise ea.
«Că n'am zor să ies în lume.
«De-î trimiți, îi fac de-ocară,
Că-î arunc pe uși afară —
Scoată-mî nume
Cât or vrea!»

Am s'ascult de brad acum;
Fata minte cum i vine.
Și trimit chiar astă-seară
Pețitori la ea s'o ceară —
Rău ori bine,
Tot un drum!

De-o fi, brade, să ghicești,
Îți încred o bogăție:
Leagăn am să fac din tine,
Și-un copil — de-o fi cu bine —
Ți-l dau ție
Să mi-l creștii!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De mă 'nșeli, te fac la noi
Poartă curții: să te-ajungă
Câte rele pierzătoare,
Să te bată ploii și soare,
Să te 'mpungă
Vacii și boii!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

UNUL CA O SUTĂ

Uite, de-ar fi lege 'n țară
Să popim pe toți aceia
Cari fac vinului ocară
Și zoresc, că-i om nebun
Cine crede 'n hori și 'n fete—
Eū pe cinstea mea vă spun:
De m'ați bate 'n toată ziua,
Nici de dascăl n'aș fi bun!

Insă, de-ar ieși vre-o lege,
Că nevestele de-acuma
Nu bărbații vor alege
Pe primar, și că-i iertat
Să se caute vrednicia
Numai după sărutat:
De v'ați pune 'n cap cu toții,
Eū aș fi primar în sat!

PAȘA HASSAN

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe Vodă-l zărește călare trecând
Prin șiruri, cu fulgeru-'n mână.
In lături s'asvîrle oștirea păgână,
Căci Vodă o 'mparte, cărare făcând,
Și 'n urmă-î să 'ndeasă, cu vuet curgînd,
Oștirea română.

Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frinele 'n sbucium și saltă;
Turcimea 'nvrăjbită se rupe de-olaltă
Și cade 'n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan isbit de pe cal
Se 'nchină prin baltă.

Hassan de sub poala pădurii acum
Luî Mihnea-î trimite-o poruncă :
In spatele-oștirii muntene s'aruncă
Urlând Ianicerii, prin flinte și fum, —
Dar pașa rămâne alături de drum
Departe pe luncă.

Mihai îi zărește și alege vr'o doi,
Se 'ntoarce și pleacă spre gloată,
Ca volbura toamnei să 'nvirte el roată
Și intră 'n urdie ca lupu-'ntre oi,
Și-o frânge de grabă și-o bate 'napoi
Și-o vîntură toată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hassan de mirare e negru-pămînt;
Nu știe de-î vis, ori aieve-î.
El vede cum sboară flăcăii Sucevei,
El vede că Bogdan e suflet de vînt
Și 'n față-î puterile Turcilor sînt
Tăriile plevei.

Dar! eată-î! E Vodă, ghiaurul Mihaiu;
Aleargă năvală bună.
Imprăștie singur pe câți îi adună,
Cutrieră câmpul, tăind de pe cai —
El vine spre pașă : e groază și vai,
Că vine furtună.

«Stai, pașă, o vorbă de-aproape să-ți spun
Că nu te-am găsit nicăirea — »
Dar pașa-și pierduse și capul și firea !
Cu friul pe coamă el fuge nebun,
Că 'n ghiară de ffară și 'n gură de tun
Mai dulce-î pșerirea.

Sălbaticul Vodă e 'n zale și 'n fier
Și zalele-î zurue crunte,
Gigantică poart' o cupolă pe frunte,
Și vorba-î e tunet, răsuflatul ger,
Iar barda din stânga-î ajunge la cer,
Și Vodă-î un munte

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Stăi pașa! Să piară azi unul din noi —»
Dar pașa mai tare zorește ;
Cu scările 'n coapse fugaru-și lovește
Și gâtul i-l bate cu pumnii-amîndoi ;
Cu ochii de sânge, cu barba vîlvoii
El sboară șoimește.

Turbanul îi cade și-l lasă căzut ;
Își rupe cu mâna vestmîntul
Că 'n largile-î haîne se 'mpiedică vîntul,
Și lui i se pare că 'n loc e ținut ;
Aleargă de groaza pieririi bătut,
Mănâncă pămîntul.

Și-i dârdâe dinții și-i galben-perit!
Dar Alah din ceruri e mare!
Și Alah scurtează grozava-I cărare
Căci pașa-i de taberi aproape sosit!
Spahii din corturi se 'ndeasă grăbit,
Să-i dee scăpare.

Și 'n ceasul acela Hassan a jurat
Să zacă de spaimă o lună,
Vădută și Beii că fuga e bună
Și bietului pașă dreptate i-a dat,
Căci Vodă ghiaurul în toți a băgat
O groază nebună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NOI VREM PĂMÎNT !

Flămând și gol, făr'adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut,
Și m'ai scuipat și m'ai bătut
 Și căne eă țî-am fost!
Cîcoilă pribeag, adus de vînt,
De ai cu iadul legămînt
Să-ți fim tot căni, lovește 'n noi!
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
Și ham de cai și jug de boi:
 Dar vrem pămînt!

O coajă de mălaiu de Ierî
De-o vezi la noi tu ne-o apuci,
~~Băieții tu 'n rășboiū ni-l duci,~~

Pe fete ni le ceri.

Injuri ce-avem noi drag și sfânt;
Nici milă n'ai, nici crezămînt!
Flămânzi copiii 'n drum ne mor
Și ne sfirșim de mila lor —
Dar toate le-am trăi ușor
De-ar fi pămînt !

De-avem un cimitir în sat
Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
Și 'n urma lacomului plug

Ies oase, și-i păcat !

Sint oase dintr'al nostru os :
Dar ce vă pasă! Voi ne-ați scos
Din case, goi în ger și 'n vînt,
Ne-ați scos și morții din mormînt —
O, pentru morți și-al lor prinos
Noi vrem pămînt!

Și-am vrea și noi, și noi să știm
Că ne-or sta oasele 'ntr'un loc,
Că nu'și vor bate-ai voștri joc
De noi, dacă murim.
Orfanî și cei ce dragi ne sînt,

De-ar vrea să plângă pe-un mormînt,
Ei n'or ști 'n care șanț zăcem,
Căci nici pentr'un mormînt n'avem
Pămînt — și noi creștinii sîntem!
Și vrem pămînt!

N'avem nici vreme de 'nchinat,
Căci vremea ni-e în mîni la voi;
Avem un suflet încă 'n noi
Și par'că l'ați uitat!
Atî pus cu toții jurămînt
Să n'avem drepturi și cuvînt :
Bătăi și chinuri, când țipăm,
Obezi și lanț când ne mișcăm,
Și plumb când istoviți strigăm,
Că vrem pămînt!

Voi ce-aveți îngropat aici?
Voi griu? Dar noi strămoși și tați,
Noi mame și surori și frați!
In lături, venetici!
Pămîntul nostru'i scump și sfînt,
Că el ni-e leagăn și mormînt:
Cu sânge cald l'am apărat,
Și câte ape l'au udat
Sînt numai lacrimi ce-am vîrsat —
Noi vrem pămînt!

N'avem puteri și chip de-acum
Să mai trăim cerșind mereu,
Că prea ne schingiuesc cum vreți

Stăpâni luați din drum!

Să nu dea Dumnezeu cel sfânt,
Să vrem noi sânge, nu pământ!
Când nu vom mai putea răbda,

Când foamea ne va răscula,
Hristoși să fiți, nu veți scăpa

Nici în mormânt!

HAFIS

De știi tu, băiete, să bei și să taci
Haid, vino cu mine!

Ia cupa cea largă și-ai grijă ce faci :
Ascunde-o bine!

Căci Mufti ne-o vede, și Mufti ne-o ia,
Și Mufti la urmă să pune și-o bea —
Și dăm de rușine !

În strada cea strîmtă e cărciumă'n fund ;
Ghiauriî beaŭ bine!

Cînd merg eŭ pe-acolo, ghiauriî s'ascund,
Cu spaimă, de mine.

Ei beaŭ câte-o cană, beaŭ două, ba trei ;
Eŭ singur beaŭ zece, de vorbă cu ei,
Și-î fac de rușine.

Imi zise ghiaurul: «Bătrâne poet,
 Ia spune-mi, e bine?
Eă știu, că e vinul oprit de profet!»
 — «Oprit e, creștine!
Dar nu e mirare, că eu îl iubesc;
Mirare-î, că unii de-ai voștri-l hulesc,
 Și-aceasta-î rușine!»

Ghiaurii aă haine lipite pe ei;
 Dar totuș li-e bine:
Beî vinul, și Mufti nu'treabă «ce beî?»
 Dar alta-î la mine!
Ulciorul plin, unde să-l pot eu dosi?
Sub haina-mi cea largă — mai largă de-ar fi,
 Că scap de rușine!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De știi tu, băiete, să beî și să taci
 Haid vino cu mine;
Al meu să rămâie, de-î rău, ce tu faci,
 Și-al tău, de-î un bine!
Ah, turbure-î Doamne, impulsul sorbet,
Și limpede-î vinul oprit de profet —
 Alah! Mi-e rușine....

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VOICHIȚA LUI ȘTEFAN

Doamna lângă Ștefan vine,
Blândă 'n vorbe și 'n purtat:
«Doamne, iar ești supărat!»
— «Sînt, Voichiță, pentru tine!»
Zăpăcită Doamna sta
Și 'nflorită de rușine:
«Ce-am făcut, Măria-Ta?»

«Tu?... Nimic!» Și Vodă strînge
Mîna Doamnei, gînditor.
«Șerpiț-și aŭ culcușul lor..»

Ah! Voichița cum aș plînge!
Rău ca Radu nimeni nu-i :
Uite 'n pumni așa aș frînge.
Gât de lup cum e al lui!»

Doamna i-a pătruns cuvîntul,
Până 'n suflet i-a pătruns.
El tăcea, ea n'a răspuns.
Noapte e, și bate vîntul,
Si prin noapte, cu vr'o doî
Tarî să bați cu ei pămîntul,
Pleacă Stefan la răsboi.

Dintr'acelaș ceas Voichița
Nu s'a mai oprit din plîns,
Briî pe trup ea n'a mai strîns.
Nu și-a mai gătit costița.
In genunchi, c'un dor păgân.
Ea sărută iconița
Maicii-Domnului, din sîn.

Unu-i soț, iar altu-i tată,
Pentru care se ruga ?
Zile 'ntregi ea se lupta
De fiori cutremurată;
Când avea pe soț în gînd
Ea se pomenea d'odată
Pe părinte blăstămînd.

Ah, de-ar fi un zid de-aramă
Intre dînşii, până 'n nori —
Şi prin plâns adeseori
Îi părea, că eî o cheamă
Să-î împace! Ea, dar cum?
Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
Prutul să-l opreşti din drum!

Şi 'ntr'o di, sătuî de sânge,
Eată-î, Moldovenii vin.
Sufletul, de milă plin,
Al Voichiţei, cum se frînge:
Pentru soţul eî dorit
Rîde veselă, şi plînge,
Pentru'un tată biruit.

Ea cu paşi grăbiţi porneşte
Să-şi cuprindă soţu 'n prag;
Ochiî-î stinşi s'aprind de drag.
Stefan însă ocoleşte
Ochiî Doamnei, e pripit,
Iar Voichiţa nu 'ndrăzneşte
Nici să-î zică «bun sosit.»

«Tu mă ştii, Voichiţo, bine!
Neamul vostru-î neam de hoţi,
Şi-î voiî duşmăni pe toţi,
Cum te duşmănesc pe tine!

Am să'î curm pe-ai' tei de veci —
Nu mai poți trăi cu mine :
Tu ai mamă, poți să pleci!»

Doamna 'ngălbînind scoboară
Ochii umezi în pămînt,
Făr' a zice vr'un cuvînt.
Iese-apoi. I-a spus s'o doară,
Și-a durut-o ce i-a spus —
Un altar ce se doboară
Când vin trăsnete de sus!

Și rămas acum Viteazul
B. Singur / în iataci și a tipușbrary Cluj
Capu'n mînî, pe gânduri dus.
El și-a potolit necazul —
Dar pe Doamnă o iubea!
Și'ngropând în coif obrazul
Stefan Vodă-acum plîngea!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOINA

opilo, tu ești gata
De-apururea să plângi!
Și când ești tristă, Doino,
Tu inima ne-o frângi.
Dar nu știu cum, e bine
Când plângi, că 'n urma ta
Noi plângem toți, și-amarul
Mai dulce ni-e așa.
Și toate plâng cu tine
Și toate te 'nțeleg,
Că 'n versul tău cel jalnic
Vorbește-un neam întreg.

Pe fete 'n faptul serii
Le 'ntîmpini la isvor,
Tu singură stăpână
Pe sufletele lor.
Le 'nveți ce e iubirea
Și rîzi cu ochi șireți,
De-odat' apoi te 'ntuneci
Și cântece le 'nveți :
Să cânte ziua 'n luncă
Și seara când se 'ntorc,
Când triste 'n pragul tindeii
Staă singure și torc.

Când merg flăcăi la oaste
Cu lacrimi tu-î petreci
Și stai cu ei, ți-e milă
Să-î lași pustii, să plecî.
Cântând le-aduci aminte
De-o fată din vecini,
De mame, și de-ogorul
Umplut acum de spinî.
Și când i-omoară dorul
Și 'n jurul tău se strîng
Puț fluerul la gură
Și cântî, iar d'nșii plâng.

E plin de oameni câmpul,
Tu, Doino, 'n rînd cu ei.
Moșnegi și oameni tineri
Și tinere femei

Adună finu 'n stoguri
Și snopi din spice fac —
Din scutece copilul
Când plânge 'n săhăidac
Te duci, și-l joci pe brațe
Și-l culci apoi pe s'n
Și-i cânti s'adoarmă 'n umbra
Căpițelor de fin.

Din văi tu vezi Amurgul
Spre culmi înaintând,
Pe coaste-auzi pâraie
Prin noapte sgomotând,
Și-ascuți ce spune codru
Când plânge ziua 'n cet :
Ah, toate Doino, toate
Te fac să fii poet.
Și, singură cu turma,
Priv'nd pierdută 'n zări
Spui munților durerea
Prin jalnice cântări.

Pe deal Românul ară
Slăbit de-amar și frânt,
Abia 'și apasă fierul
In umedul pământ.
Tu-l vezi sârman, și tremurî
Să-l mângâi în nevoi,
Și mergi cu el alături
Cântând pe lângă boi.

Iar bieții boi se uită
Cu milă la stăpân —
Pricep și ei durerea
Sărmanului Român.

Eū te-am văzuț odată
Cu chip duios sfint,
In jur steteaū bētrāniū
Cu frunțile 'n pāmīnt.
Cāntai ca 'n vis de-o lume
Trăitā 'ntr'alte vremi
De oameni dragi, din groapă
Pe nume vrēnd să-i chēmī.
Ș'ncet din vreme 'n vreme
Bātrāniū 'n jur clipeaū
Și mānicile hainei
La ochi și le puneaū.

Dar iatā! Cu ochi tulburī
Tu stai între voinici,
Te vād cum jurī și blastemi
Și pumnii ți-i ridicī!
Pribeģi de bir și clacā,
Copiī fārā noroc,
Tu-i stringī în codru noaptea
Sub brazi pe lângă foc.
Și cānți cu glas sālbatīc,
Și 'n jur ei cāntā 'n cor
Cāntāri întunecate
Ca sufeletele lor.

Când știi haiduci în codru
Te prind^î cu ei fârtat,
Le-arăți poteci ascunse,
Pe stânci le-așterni tu pat.
Când pun picioru 'n scară,
Ții roibul lor de friu;
Grăbit, când prind ei pușca,
Scoți plumbii de la briu :
Iar când ochesc, cu hohot
Tu rîdi, căci plumbii moi
S'aū dus în piept deadreptul
Spurcatului ciocoī.

AI tăi sîntem! ~~străini~~
Te-ar pierde ~~de-ar~~ putea
Dar când te-am pierde, Doino,
AI cui am rēmânea?
Să nu ne lași iubito,
De dragul tēu trāim:
Sāraci sîntem cu toți
Sāraci, dar te iubim!
Rāmāi, că ne ești Doamnă.
Și lege-ī al tēu glas;
Invață-ne să plāngem
Catāt ne-a mai rēmas!

LA PAȘTI

BGU Cluj / Central University Library Cluj

Prin pomi e ciripit și cânt,
Vezduhu-î plin de-un roșu soare,
Și salciile 'n albă floare —
E pace în cer și pe pământ.
Răsufiul cald al primăverii
Adus-a zilele 'nvierii.

Și cât e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se 'ntîlnesc în cale
Iși dic: Hristos a înviat!
Și ride-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.

Și-un vînt de-abea clătinător
Șoptește prin văzduh cuvinte:
— E glasul celor din morminte,
E sgomotul sburării lor!
Și pomii frunțile-și scoboară
Că Duhul sfînt prin aer sboară.

E liniște. Și din altar
Cîntarea 'n stihuri repetate
Departă pînă 'n văi străbate —
Iar clopotele cîntă rar :
Ah, Doamne! Să le-auđi din vale
Cum rîd a drag și plîng a jale!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Biserica, pe deal mai sus,
E plină astăđi de lumină,
Că 'ntreaga lume este plină
De-acelaș gînd, din cer adus :
În fapta noastră ne e soarta
Și viața este tot, nu moartea.

Pe deal se sue 'ncetișor
Neveste tinere și fete,
Bătrîni cu iarna vieții 'n plete;
Și 'ncet, în urma tuturor
Veđi șovăind câte-o bătrîna
Cu micul ei nepot de mîna...

Ah, iar în minte mi-ai venit
Tu, mama micilor copile!
Eă știu că și'n aceste zile
Tu plîngi pe-al tĂu copil dorit!
La zîmbet cerul azi ne chiamă.
Sint Paștele! Nu plînge, mamă!

S E A R A

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ai durat prin aer punte
Din fășiî de foc; te-ai dus
Tot mai sus și tot mai sus.
Stai acum pe-un vîrf de munte
Și-ți întorci senina frunte
Spre Apus.

Roșii, ca o lună nouă,
Ai tu hainele suptiri
Lungî și fără 'mpodobiri.
Iar pe tîmplele-amîndouă
Porți, strălucitori de rouă,
Trandafiri.

Ochiî-i ții la soare țintă,
Și cu ochii tu-l desmerzi:
E flăcău și-acum îl pierzi.
Și ți-e drag, și stai ca frântă....
El s'a dus, și jalnic cântă
Codrii verzi.

Umed aer te 'mpresoară,
Și 'n durerea ta atunci
Rupî cununa și-o aruncî:
Roșii flori prin aer sboară
Desfoiate, ca să moară
Jos prin lunci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Plângi acum. Te-a învins iubirea!
Albe lacrimi cad pe flori
Și pe frunze, când scobori
Plânsă cătră văi privirea.
Și-o să plângă toată firea
Până 'n zori.

Te-a cuprins necaz de-odată
Și din ochi cu ciudă strîngi,
Par-c'ai vrea să rupi, să frîngi,
Să-ți răsbuni, frumoaso fată,
Par'că lumea-î vinovată
Că tu plângi!

De pe turn — ce-î el de vină? —
Aurul tu ni-l despoî;
De pe ape iaî apoi
Ce-î argint și ce-î lumină!
Codrii, tu de ciudă plină,
Ni-î lași goî.

Fluturiî de prin vâlcele
Tu-î ascunđi acum cu zor;
Culci în cuiburile lor
Veselele rîndunele,
Și pe ușa dragiî mele
Puî zăvor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar în urmă, răsrunată,
Moartea cum o simți venind.
Cu mânie tresărind
Scuturi fruntea 'ntunecată
Și-atunci pletele-ți de-odată
Să desprind.

Peste brațele rotunde,
Peste pieptul tĂu frumos,
Ca un riu întunecos
PĂrul ți se varsă 'n unde
Și din creștet el te-ascunde
Până jos.

Cu mișcări nespuse de line
Tu te 'naltî apoi spre cer;
Văi și lunci, și toate pier —
Neagră 'n urmă-ți Noaptea vine,
Fălăind din aripi pline
De mister.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MINCIUNA CREȘTINILOR

Proconsulul îi judeca
În largul tribunal din piață.
Avea doi popi creștini în față.
Un scriitor din ceata sa
S'a ridicat ca să cetească
Dovezi și vorbe ce s'au spus
De cei ce cred într'un Isus
Și despre legea creștinească.

«Ei sînt o seamă de Judei
«Răutăcioși din cale-afară,
«Cu ceilalți Judei din țară
«Se gâlcevesc ca de-obicei.
«Ei aū un zeū, dar fără nume;
«Ei rîd cînd noi jurăm pe zeī —
«Iar a muri, așa zic ei,
«E cel mai mare bun din lume!»

A rîs proconsulul. «De-l vor,
«Să fie-al lor de-acuma bunul !
«Dar știū, că n'o să-l vrea nici unul,
«Căci e minciună spusa lor !
«Hristos muri 'n grozavă silă,
«Dar nu de bună-voia lui —
«Ei de 'ndărătnici spun ce nu-ī,
«Și de 'ndărătnici nu mi-e milă !»...

Dar iată, pînă cînd în chin
Se svîrcolesc cei doi pe roată,
Alți doi se deslipesc din gloată
Și 'n fața judecății vin.
«Omoară-ne ! — «Vă 'nșeală gîndul,
«Că mă siliți la crezămînt !
«Dar nu vă cred, și gata sînt
«Să vă omor pe toți de-arîndul».

O 'ntreagă ceată din popor
Spre tribunal acum păşeşte
Mirat proconsulul priveşte :
Sint ei nebunî, orî moartea lor
E 'ntr'adevăr credinţă vie ?
«Mintîți!» Şi-aruncă pumniî 'n sus.
«A fost un mincinos Isus..
Câți vreaî să moară deci, să vie !»

Dar când văzu că dinşîi vin
Mulţime multă, să-î omoare,
De-abia se ține pe picioare
De multă furie-Antonin.
«Pornesc pe capul meu nebunî...
Voî moartea de la mine-o vreți ?
Ah ! ticăloşilor, n'aveți
Destule rîpi, destule funiî ?»

El dă un semn. Şi-un grabnic stol
Dă călăreți isbesc poporul.
«Ei ştiî, că e păcat omorul,
De-aceia mor... Să 'mî faceți gol
In jurul meu! O simt eî bine,
Că moartea-î singurul lor țel,
Dar eî trăesc c'un gând mişel:
Să facă toți călău din mine !»

Și 'n lături se asvîrl acum
Cu vuet îngrozit păgâni.
«A, iată-i! Mi s'adună câni,
Staū blânzi și nemișcați în drum
Să-i calce caii... mor grămadă...
Loviți-i dar, și-i spânzurați...
Și câinilor mâncare-i dați,
Și-i jupuiți de vii pe stradă!

3

«Ei cred ce spun! Dar vreaū să daū
De ei societății seamă —
Tot rău-i stinjit de teamă,
Și team'acești nemernici n'aū!
Când n'are zeī această gloată,
Ce crime poate face ea!
Și când pedeapsa cea mai grea
E pentru ei nimica toată!»

8

BCU Cluj / University of Cluj

IN MIEZUL VERII

fășie nesfârșită
Dintr'o pânză pare calea,
Printre holde rătăcită.
Toată culmea-î adormită
Toată valea.

Liniștea-î deplin stăpână
Peste câmpii arși de soare.
Lunca-î goală: la fântână
E pustiū; și nu se 'ngână
Nici o boare.

Numai zumzetul de-albine,
Fără 'ncepere și-adaos,
Curge 'ntr'una, par'că vine
Din adîncul firii pline
De răpaos.

Și cât vezi în depărtare
Viū nimic nu se ivește...
Iată însă, colo 'n zare
Mișcător un punct răsare
Și tot crește.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Poate-î vr'un bătut de soartă,
Care-aleargă pe câmpie
Intr'atâta lume moartă!
Dor îl mână, griji îl poartă,
Domnul știe!

Poți acum să-l vezi mai bine —
E femeie, o sărmană,
Strîns la piept în scutec ține
Un copil; și 'n sirg ea vine,
Vine 'n goană.

De călduri dogoritoare,
Foc aprins îi arde chipul;
Un cuptor e roșul soare,
Și cărbune sub picioare
E nisipul.

Ea ajunge la fântână.
Jos pe-o pajiște săracă
Pune-odorul ei. Din mână,
Saltă cumpăna bătrână
Și se pleacă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scărțâind, din nou ea crește.
Mama toarnă cu tot zorul
Apă 'n pumni, apoi grăbește
La copil și-î răcorește
Obrăjorul.

Bea apoi și ea pe fugă.
Merge iarăși după asta
La copil și-î dă să sugă;
Frânt'așa, pe-o buturugă
Stă nevasta.

Și e liniște pe dealuri
Ca 'ntr'o mănăstire arsă :
Dorm și-ariniî de pe dealuri
Și căldura valuri-valuri
Se revarsă.

Nici un nor vezduhul n'are
Foc sub el să mai ascunză ;
Nici o pasăre n'apare,
Nu se mișcă 'n larga zare
Nici o frunză.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Singur vîntul, colo iată,
Adormise la recoare
Sub o salcie plecată —
Somnuros în sus el cată
Către soare.

Maî e mult ! Și ca să-î fie
Scurtă vremea, până pleacă,
El se uită pe câmpie,
Flueră și nu mai știe
Ce să facă.

Dar de-odată se oprește:
Peste ochi își pune-o mână
Și zîmbind copilărește
Curios și lung privește
Spre fântână.

IARNA PE ULIȚĂ

A'nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat.
Norii s'au mai răsbunat
Spre Apus, dar staă grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe rîu e numai fum,
Vîntu î liniștit acum,
Dar năvalnic vuet vine
De pe drum.

Sînt copiii. Cu multe sãni,
De pe coastã vin țipãnd, —
Și se 'mping și sar rîdînd;
Prin zãpadã fac mătãni.
Vrînd-nevrînd.

Gurã fac ca roata morii;
Și de-avalma sã pornesc,
Cum prin gard se gâlcesc
Vrãbii gureșe cãnd norii
Ploi vestesc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cei mai mari acum, din sfadã,
Staũ pe 'ncãerate puși —
Cei mai mici, de foame-aduși,
Se scãncesc și plãng grãmadã
Pe la uși.

Colo 'n colț acum rësare
Un copil, al nu știũ cui,
Largi de-un cot sînt pașii lui,
Iar el mic, cãci pe cãrare
Par'cã nu-i.

Haïna-i măturând pămîntul
Și-o târaște-abea, abea :
Cinci ca el încap în ea,
Să mai bată, soro, vîntul
Dac'o vrea !

El e sol precum se vede,
Mă-sa l-a trimis în sat.
Vezi, de-aceea-i încrunțat,
Și s'avîntă, și se crede
Că-i bărbat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cade 'n brînci și să ridică
Dând pe ceafă pușintel
Toată lâna unui mîel :
O căciulă mai voinică
Decât el.

Și tot vine, tot înoată,
Dar de-odată, cu ochi vii,
Stă pe loc — să mi-te ții !
Colo, sgomotoasă gloată
De copii !

El de grabă 'n jur chitește
Vr'un ocol, căci e pierdut,
Dar copiii l-au văduț —
Toată ceata năvălește
Pe 'ntrecut.

Uite-i mă, căciula, frate,
Mare cât o zi de post —
Aoleu, ce urs mi-a fost !
Aū sub dînsa șapte sate
Adăpost !>

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unii-l iaū grăbit la vale,
Alții 'n glumă parte-î țin —
Uite-î, fără pic de vin
S'aū jurat să 'mbete 'n cale
Pe creștin.

Vine-o babă 'ncet pe stradă
In cojocul rupt al ei
Și încins cu sfori de tei.
Stă pe loc acum, să vadă
Și ea ce-i.

S'oterește rău bătrâna
Pentru micul Barba-cot.
«Ați înebunit de tot —
Puiul mami, dă-mi tu mâna
Să te scot!»

Ci-că, vrei să stingi cu pafe
Focul când e 'n clăi cu fîn,
Și-apoi ȳici că ești Român!
Biata bab'a 'ntrat în laie
La stăpân.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ca pe o bufniț' o 'ncunjoară
Și-o petrec cu chiū cu vaiū,
Și se țin de dînsa scaiū.
Plină-i strimta ulicioară
De alaiū.

Nu e chip să-I faci cu buna
Să-și păzească drumul lor!
Rîd și sar într'un picior
Se 'nvîrtesc și ȳipă 'ntr'una
Mai cu zor.

Baba și-a uitat învățul:
Bate, 'njură, dă din mâni:
«Dracilor, sînteți păgâni?
Maica mea! Să stai cu bățul
Ca la câni!»

Și cu bățul se'nvîrtește
Ca să-și facă 'n jur ocol;
Dar abia e locul gol,
Și mulțimea năvălește
Iarăși stol.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ast-fel tabăra se duce
Lălăind în chip avan:
Baba'n mijloc căpitan
Scuipă'n sîn și face cruce
De satan.

Ba se răscolesc și câni
De prin curți, și sar la ei.
Pe la garduri ies femei,
Se urnesc mirați bătrâni
Din bordei...

«Ce-î pe drum atâta gură?»
«Nu-î nimic. Copii ștregari».
— «Ei auđi! Vedeai-aș mari.
Par'că trece-adunătură
De Tătari!»

Handwritten signature or mark, possibly 'M. S. ...'

FLACĂRI POTOLITE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cald. De drum îndelungat
Picioarele de-abia-l mai țin,
Și-i cale până 'n sat!
El e flămînd și e 'nsetat
Și-i slab, că e bătrîn.

Tot da către fântână zor.
Sub tei, la margine de drum,
S'oprise pe rezor,
Aici la loc rëcoritor
Sfirșit stetea acum.

Pe-acelaş drum de soare plin.
Veniaŭ doî inşi: îngârbovit
 Un moş cu umblet lin,
Şi-o copiliţă. S'aŭ oprit
 Sub teiŭ, lângă străin.

Şi-aŭ dat bineţe şi-aŭ tăcut.
Străinul par'că se gătea
 Să plece şi-ar fi vrut
Să fugă dac'ar fi putut —
 Şi sta şi se gândea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intr'un târziu el a 'ntrebat,
Privind aşa pe deal, răsleţ :
 «Departa-te-î până 'n sat ?
Să nu vă fie cu bănat —
 Intreb, că sînt drumet».

«Când eşti voinic ţi-e dealu 'ntins
Ca şesul ici... dar pentru noi
 E drum cu dinadins».
Şi-aŭ stat tăcuţi, că i-a cuprins
 O jale pe-amîndoî.

Și iarăși a 'nceput cuvînt
Străinul, tremurat și rar,
 Uitându-se 'n pămînt:
«Am mai umblat pe-aici... dar sînt
 Amar de anî, amar!

«Știam și oameni...» El și-a dus
Pe tîmple mâna 'ngândurat:
 «Ședea pe vale 'n sus...
Ion al Anei.. ci-că Rus
 Din moși; l'or fi 'ngropat?»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Ion al Anei.. L'ai știut...
E mort de-un veac ! Și bun creștin,
 Tot cinste ne-a făcut.
Dar multe, Doamne, l-aŭ bătut —
 I-a fost paharul plin».

«Era bogat.» — «Era. Și-a fost
Cuminte om; dar nu știŭ cum,
 Așa i-a mers de prost.
E răŭ, cînd anu-'ntreg ți-e post,
 Și masa cînd ți-e 'n drum.

«Nevasta i-a murit ; și-apoi
I-a ars și casa ; i-a trăsnit
De-odată patru boi.
Trăia la praguri, și 'n nevoi
Că 'n urmă-a 'nebunit ..»

«Nebun, din ce ?» — «Cuvîntul meu
Și-al altora, e svon prin sat ;
Dar știe Dumnezeu !
Din multe toate, — zic și eă,
Dar, urma, din băiat».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Era mișel ?» — «Ba nu de loc !
Dar singur el a tot zorit
Să-și bage capu 'n foc ;
S'omoare p'un flăcău, la joc. —
Și-i dus de-atunci fugit».

«E dus de-atunci... Dar ce-aă avut ?»
— «O fată... vezi, că n'are rost
Să spun de la 'nceput.
Nimicuri... ei!... și ce-a făcut
Destul de rău a fost.

De frica ocnei s'a răsnit,
Și-l dus de atunci. Mai știu și eu!
Așa i-a fost merit.
Dar bun băiat ! De-o fi murit
Să-l ierte Dumnezeu».

Străinul par'că n'audea
Cuvintele; pe gânduri dus,
Sta piatră și tăcea.
De-odată, par'că făr' a vrea
Ridică ochii 'n sus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Nepoată-ți e ?» Și-a arătat
Spre fată. — «Cresc copii și eu.
E mă-sa colo 'n sat,
Dar e rămasă de bărbat
Și-i tînără, și-i greu !

Sînt văduv de vr'o zece ani,
Iar fata mea — mai bine-mi da
Averea la golani!
Cînd faci copii, îți faci dușmani,
C'atâta minte aū !

E gata moșul de plecat,
Și spre străin întors apoi :
 «Ți-e drumu 'ndelungat,
Și-î noapte. De n'ai gazdă 'n sat
 Să vii să dormi la noi...»

«Că n'am... dar uite, nu e vînt,
Și-î cald. Sub cap o mână pui,
 Dorm coala pe pămînt.
Iti mulțămesc !» — «Păi, Domnul sfînt
 Te poarte 'n paza-Lui !»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

El trist privind în urma lor
Cum se duceau spre sat grăbiți,
 Rămase gînditor
Și frînt ca oamenii cînd mor,
 Cu ochi încremeniți.

Cînd i-a pierdut din ochi, voi
Să se ridice, și-a crezut
 Că moare 'n cîmp aci,
Ca prins de friguri șovăi
 Și 'n urmă a căzut.

Târziu de tot s'a ridicat,
Și ochii-î se făcură grei
 Ca celui îmbătat —
Și spre fântână s'a plecat
 Privind în fundul ei.

Apoi el scoase tremurând
Din traistă-î un cuțit de-oțel,
 Și dus așa de-un gând
Strîngea cuțitu 'n pumn, cătând
 Cu-atâta drag la el !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mult timp în mână l'a învîrtit.
De patru-șeci de ani purta
 Cu el acest cuțit :
Era pentr'un dușman merit —
 Ce dulce gând era !

Și-acum... acum e de prisos!
Și 'ncet cu 'ncetul desfăcut
 Din pumnul, strîns vîrtos,
Spre-adîncuri, vîjăind în jos,
 Cuțitul a căzut !

Tovarăş drag ! De patru zeci
De ani, ai fost viaţa lui!
 Şi-acum tu mort petreci —
Dar taina voastră 'n veci de veci
 La nimeni n'o s'o spuî!

Bătrânul s'a înălţat apoi,
Spre deal ca un copil privind —
 Ah, dealuri scumpe, voi!
Bieţi ochii, slabi şi numai doi,
 Puţine zări cuprind!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cărarea asta, o ştia,
Şi colo stânca de-adăpost
 Pe ploaie 'n vremea grea;
Şi par'c' acelaş vînt bătea,
Şi toate cum aă fost!

E sat dincolo — drum umblat,
Şi dealul mic, uşor să-l suî —
 Aici l'a legănat
Măicuţa lui, şi-aici în sat
 Sînt morţi părinţii lui!

Măcar din deal, așa ca 'n sbor,
S'arunce ochii 'n jos spre văi,
Spre sat, spre casa lor!...
Vor fi bătrâni, ei poate mor,
Și-atunci erau flăcăi!

Dar nu.. în sat el ce-ar căta!
El știe tot ce-ar mai fi vrut
Să știe 'n viața sa.
Sînt morți ai lui! — El un pierdut!
Mai bine-i poate așa!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și par'că neștiind nici cum,
Prin iarbă el și-a pipăit
Toiagul său acum,
Și-apoi porni... pe-acelaș drum
Pe carele-a venit!

Sosise noaptea. Din Apus
Să răsfira fierbînd un nor
De-un rece vînt adus.
Sburaă țipînd cucorî pe sus
Cu glas tînguitor.

Mereu să depărta de sat
Bătrânul, slab cu ochi plini
De lacrimi și bănat —
Mergea de-un gând nebun purtat:
Să moară 'ntre străini!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CĂNTEC

A venit un lup din crâng
Și-alerga prin sat să fure
Și să ducă în pădure
Pe copiii care plâng.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am eșit eu c'o nenea :

«Lup flămînd, cu trei cojoace.
Ha! la maica să te joace» —
Eă chemam pe lup încoace.
El fugea 'ncotro vedea.

Ieri pe drum un om sărac
Intreba pe la vecine :
«Poartă-se copiii bine?
Daca nu, să-î vîr în sac!»
Și-a venit la noi la poartă
Și-am eșit eu și i-am spus :
 «Puiul meu e bun și tace.
 Nu ți-l dau, și du-te 'n pace!
 Ești sărac, dar n'am ce-ți face!
 Du-te, du-te!» și s'a dus.

Și-a venit un negustor
Plin de bani, cu vilfă mare,
Cumpăra copii pe care
Nu-î iubește mama lor.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am eșit și l-am certat :
 «N'ai nici tu, nici împăratul
 Bani să-mi cumpere băiatul!
 Pleacă 'n sat, că-î mare satul
 Pleacă, pleacă!» Și-a plecat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN COPILĂRIE

Indure-se Domnul de noi!
Azi spaîma cu ochii de sânge
Aleargă prin codru și plânge,
Iar pletele-î pline de ploî
Se luptă prin noapte cu vîntul !
Se 'ndoaie stejarii bătrîni,
Și ușile gem în țîțîni,
S'afundă pămîntul !...

Un muc de opaiț ardea —
Proptind pe genunchii tîi cotul,
Stam, mamă, pe gînduri cu totul;
Și ploaia 'n fereastră bătea.
«Ah, dacă știam eă, că minte
De-atîte ori norul de sus,
Pădurii de ce nu i-am spus
Să fie cumînte!

«Văzusem un nor mohorît
Venind din adîncuri de zare.
Simțiam, că el n'afliinare,
Că, singur așa, i-e urît.
Dar ce-avea și codrul să-l chieame?
Și-atîta vru norul! Și-apoi
Aă prins să vorbeasc'amîndoi
Să-și treacă din vreme.

«Eă nu știă nimic ce-aă vorbit
Și-atâtea vorbiră de multe!
Dar n'a vrut în urmă s'asculte
Pădurea, căci tot a clătît
Din vîrfuri; iar norul de ciudă
Mai negru mereu se făcè,
Mereu și pădurea rîdeà
Nevrînd să-l audă.

«Și-apoi, dup' o vreme vëzui
Că dînșii la ceartă 'ncepură,
Că norul tot spune din gură
Mai știu și eu ce de-ale lui.
Tăcuse pădurea! Ah, mamă
Așa de puțin a tăcut!
Și-apoi cu manie-a 'nceput
De-o-dată să geamă,

«Stejarii cu hohot isbeau
Adînc răsvrătita coroană,
Iar norii 'n vëzduhuri în goană
Cu urlet de groază veniau.
Ah, mamă, ce luptă cumplită!
Și 'n urmă 'n văzduh se făcù
Așa de 'ntunerec! Și fu
Și noaptea sosită.

«Și-auzi-î tu, mamă, cum gem?
Prin noapte se bat a perire,
Ca orbiî să bat în neștire!
Dar codrul e slab. și mă tem
Că poate să-l bată dușmanul!
Eû nu vreaû să fie bătut;
Eû codrului vreaû să-î ajut
Să-l apăr sărmanul!»

Și mila m'alungă spre prag.
Tu, mamă, m'oprești zîmbitoare :
«E codru voinic și nu moare!
Iar Domnului codru-i e drag,
Și-l apără Domnul!» Mi-e ruptă
Puterea, și 'n urmă mai rar :
«Aș vrea pe fereastră măcar
Să-l ved cum se luptă!»...

Mă culci. Și n'am pace în pat.
Sărmanul meu codru! Și 'ntr'una
Tot crește năpraznic furtuna
Și codrul e singur lăsat!
Un trăsnet îmi sperie somnul;
Pe perne e capu-mi ridic :
O, codru e mult și voinic
Și-l apără Domnul!

Târziu e, și-opaițul e stins.
E liniște în casă. Afară
E rară și 'ntr'una mai rară
Vuirea — și somnul m'a prins...
Eă țin ca un frate cu tine!
Rădică tu tabăra ta,
Tu codrule nu te lăsa
Și luptă-te bine !...

Și-a doua zi, când îmi văzui
Iubitul meu codru 'n picioare,
Și cerul albastru cu soare,
De chiote-abia mai putui!
Rîdea fericită pădurea,
De luptă nimic nu-î păsa :
Privea către cer și cânta,
Gândindu-se-aiurea !

I S P I T A

BGU Cluj / Central University Library Cluj

Fii, acum te uiți la cană,
Că s'a spart! Dar dă-o 'n foc!
Nu-mi fi inimă dușmană
Când vezi răul lângă mine —
Haide prinde-mă mai bine
De mijloc !

Uite-mi hainele, ca spuma;
Le-am țesut cu mâna mea.
Zici în gândul tău acum ;
«Ce mai pui de căprioară !
«Vezi, așa o văduvioară
Mi-ar plăcea !»

Ha, ha, ha! Să-ți meargă veste
De șiret!... Ei, cine-mi ești!
Tragi cu ochiul la neveste;
Treci prin sate ca 'mpărații!
Da' te-or bănuî bărbații
 Și-o pățești!

Spune-mi drept; ți-au spus vr'odată
Popii, că păcate-ți scriu
Dacă 'mbrățișezi vr'o fată?
Să nu-i crezi! Ei știu Psaltirea,
Dar ce foc o fi iubirea
 Nicî nu știu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu-ți plac ochii verzi? Ei, iacă!
Uite-ai mei! Nu te uita
Prea cu dor, că pot să-ți placă!
O, sînt tineri zeci și sute
Cari ar vrea să mi-i sărute
 Și eu ba!

Hoțule! Te uiți la mine;
Știu eu, ce gîndești acum,
Că de-aceea ți-e rușine —
Eu de-aș fi flăcău odată
Nu m'aș rușina de-o fată
 Nicî decum.

Iaca... staū pe la fântână !
Dă-mi cârligul... Aoleū
Nu mă strînge-aşa de mână !
Nu m'ai strîns ? Şi-ţi vine-a plînge ?
Haid degrabă şi mă strînge,
Că eū vreū.

Cređi că nu ? Ba cum s'arată
Ştii tu, fata cum s'o 'mpaci.
Orî te superî tu pe-o fată
Cînd o strîngî şi ea te 'njură ?
N'ai păţit ? Ia tacî din gură
Că te faci!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi mi-e cald ! Şi uite 'n faţă
Sînt aprinsă; şi zăū nu,
Nimenî nu m'a strîns în braţă
Mijlocelul meū frîngîndu-l —
Dacă n'ai de-acuma gîndul,
Poate tu !

Vrei să bei ? Şi nu Ńi-e teamă
Că mi-e olul descîntat ?
Cine bea să poarte seamă
Să sărute pe stăpîna
Olului... nu pune mâna,
Că te bat !

Ei, mă duc acum. De seară
Iarăși viū! Și spune-mi drept
Viș și tu? Te 'ntîmpin iară
Ca și ieri, cu vase pline!
Nu veni!... Și să știi bine
Că te-aștept!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VÎNTOASELE

Să ne ferească Dumnezeu
Și-audă-ne din cer cuvîntul!
Mi l'a 'nghițit de viū pămîntul,
Și-atîta om aveam și eū!
Mi-l'am întors în pat cu mîna,
Și-am fost la babe și la vraci
Și-am dat și milă la săraci —
Și mî-a murit la săptămîna !

De suflet noi voiam să-l dăm
Și-l dedem gata 'n mâna morții!
Era voinic; trăsesese sorții,
Și-am tot zorit să-l însurăm.
Găsisem una mai de gazdă —
Căci nu eram nici noi din drum!
Dintâiu n'o yruse nici decum
Dar s'a mai dat și el pe brazdă.

Și ne-am gătit după puteri,
Cu lăutari s'aducem fata,
Cu vin și chef, precum e data --
Țin minte toate, ca de ieri.
Și câți nuntași! Să-i spue pragul!
Și-afară ger, ca la Crăciun.
Mireasă ici, dincolo nun,
Și 'n mijloc *el*, mai mare dragul!

Și-așa de-odată l'au cuprins
Călduri — c'a fost și cald în casă —
El a ieșit de după masă
Imbujorat de vin și-aprins.
Și până să băgăm de seamă,
Vîntoasele-și făcură rost —
Și dacă nu știu eu ce-a fost,
Atunci eu nu știu cum mă cheamă!

In curte el de vorbă-a stat
Cu doi flăcăi. Și vedei, de-odată
Așa din vorbă aședată
Gemu cu glasul înfundat,
Apoi cu mânilor-amîndouă
Și-a rupt cămașa de pe el —
Flăcăii spun, dar nu la fel;
Dar drept e, cum vă spun eu vouă.

Că vijăia virtej de vînt,
Pe cînd vorbeau; plecase rîul!
Și undele 'nghițind flăcăul
L'au ridicat de pe pămînt.
Și se făcu 'n vîzduh roșeață
Ca 'ntr'un pahar cu sînge-umplut —
Băiatul meu era perdut,
Cînd s'a mai limpedit de ceață!

Ce-a fost apoi — la Dumnezeu
Sînt toate cîte sînt să fie!
Ce-a fost apoi, pămîntul știe;
Dar spui ce-am auzit și eu —
Că l'au vădut fugînd orbește.
Se jură vameșul, de-i ceri,
Și doar el nu-i copil de ieri
Să nu 'nțeleagă ce vorbește!

«Venia ca un nebun spre riū,
Din jos de pod! Și cu mirare
Eū stam se vȃd ce gȃnduri are,
Cȃ 'n vad e apa pȃnȃ 'n briū.
Pe mal s'a desculȃt ȩn grabȃ,
Trecȃnd prin riū, L'aș fi strigat,
Dar m'am temut cȃ-i apucat
Și-mi prind cu necuratul treabȃ.

«Pe mal dincolo nu'l vȃzui
Sȃ-și tragȃ cismele 'n picioare.
Fugea de-a razna pe rȃzoare
Descult, așȃ — de maica lui!»
Veȃi, nu i-au dat rȃgaz la multe!
Și eū l-am tot rugat frumos:
«Sȃ 'mbraci mȃcar ceva-și pe dos»,
Dar par' c'a fost el om s'asculte!

Și-așȃ 'n neștire l-au purtat
Cum nici nu te gȃndești cu gȃndul!
Treȃ sate l'au purtat de-arȃndul!
Și-acolo, ȩntr'al treilea sat
Bȃtu 'n ferestre la o casȃ —
Ei, veȃi, și sȃ te miri ce spun:
Din om ȩntreg te fac nebun.
Și, din voinic, ne-om te lasȃ!

Ei spun așa, că s'a ținut
Cu văduva din cas' aceea.
Dar eă nici nu cunosc femeea —
Și-a fost apoi, că nici n'am vrut
Să știu de ea. Și-am stat într'una,
Am stat de el ca să-l însor,
Și el, vedënd că-l tot dăm zor,
S'a lepădat de ea cu buna.

Și-acolo, Doamne, mi l'aă dus,
De ne-a stricat tot rostul vieții!...
Și-l așteptam la horă, bieții, —
Și, galbenă ceară, când ne-au spus
Flăcăii, cari aă fost cu dînsul:
Eă n'aveam lume pe pămînt
Să știu pe care lume sînt,
Așa mă podidise plânsul.

A doua ăi, perit zăcea
In ieslea grajdului pe paie.
Și-ar fi putut din el să taie
Bucăți-bucăți, că nu simția.
N'avea putere 'n el să-și tragă
Nici sufletul, și-așa repus
Zăcea pe ăol cu fața 'n sus
Cu ochii stinși și fără vlagă.

In două zînele l-aŭ rupt,
L-aŭ stors și sîngele cu încetul,
Căci nu putea să-și miște bietul
Nici ochii 'n cap! Și i-aŭ mai supt
Și glasul, ca pe muți lăsându-l!
Iar noi din gură-î n'am putut
S'afflăm ce-a fost și ce-a făcut,
Și nu-î puteam ghici nici gândul!

Iti dase ceasul rău în drum!
De nu-mi eșia atunci din casă,
Eŭ n'aș fi de copil rămasă,
Că l'aș avea băiat și-acum!
Așa... mi l-a înghițit pămîntul
Și-atîta om aveam și eŭ —
Să ne ferească Dumnezeu
Și audă-ne din cer cuvîntul!

DRAGOSTE ÎNVRĂJBITĂ

BCU-Cluj / Central University Library Cluj

I.

Fata sta la poartă, mă-sa la prilaz —
Nu știu ce-avea fata, că-i era necaz
Și umbla de colo până colo beată.
O vedea și mă-sa, că e supărată
Și că i joacă 'n lacrimi ochii arși de foc,
O vedea prin casă că se 'nvirte 'n loc :
Prinde 'n mână un lucru numai ca să-l prindă,
Iese 'n tindă, intră, iarăși iese 'n tindă
Și frământă casa cu nimic, așa.
Ieri, cât a fost ziua, nu s'astîmpăra
Nicî cât bați în palme, și-alerga silhue,
O trudea vr'o taină și-ar fi vrut s'o spue

Și, de multă trudă, n'a vorbit de loc.
S'a culcat în urmă supărată foc
Și prin somn într'una a vorbit cu șoapte.
Astă dimineață s'a sculat de noapte
Și-a tors două fuse până s'au sculat
Cei-alalți ai casei. Și-avea plânsă fața.
N'a vrut să mănânce. Toată dimineața
N'a vorbit nici două, iar când a 'nceput
Mă-sa cu ocară, fata s'a făcut
Albă ș'apoi verde și-a isbit din mână
Fusul plin și furca și-a umplut de lână
Lavițele vetrei. «Bine, fă, dar ce-i?».
A luat în urmă cusătura ei
Cea cu flori — cămașă, soare de frumoasă —
Și s'a dus în pragul tindeii, ca să coasă.
Dup'un ceas de vreme, mamă-sa venind
Nu știu ce să-i spue, s'a crucit privind
Cusătura fetei: «Nu vezi, că se pierde?
Unde-ar fi cu galben, ai cusut cu verde;
Crucile pe umăr nu le-ai dus în șir.
Numără, Simino, numără pe fir;
Trei le treci și două le desparți de-o parte
Ca să iasă forma scrisă ca din carte.
Florile alțiței, tu le spânzuri sus ;
Roșul de pe margini uite cum l'ai pus !
Și-ai cusut cu negrul fluturii pe coate...!»
A vădut Simina greșurile toate
Și-a 'nceput să tae cusătura 'n rînd.
Să uita la pânză; dar nebunu-i gând
Alerga departe, numai foc și pară.

Când se întoarse 'n urmă mamă-sa de-afară
Și-a pus mâna 'n șolduri și-a privit-o drept
«Ai stricat Simino, ce-ai cusut la pîept!
Ce-a fost bun! Păi, uite, mânecile-s rele!
Ce-ai făcut? Staî beată și te uiți la ele!»
Ea prinzându-și toate sculele 'ntr'un loc
Le-asvîrli de-o parte: «dă-le mamă 'n foc!»

II.

Avea biata fată ca de ce să-și poarte
Sâmbetele însăși. Zi, că și la moarte
S'a gândit Simina, dar la asta nu.
Mă-sa e de vină! Mă-sa-i zise: «Du
Câte-va și Linei, că și ea-ți aduce!»
Lina! Par'că fetei îi vinea s'apuce
Și de gât s'o strîngă până va muri
Lina, că din dînsa doar' le răsări
Cearta cu Lisandru! Lina-i vinovată
Ieri, de la chindie, și-astăzi ziua toată
S'a isbit cu gândul, tot pe gânduri stînd,
Par'că e cu farmec! Tot acelaș gând,
Par'că-i sta Lisandru prapur înainte!
Se muncea Simina să-și aduc' aminte
Când s'aũ prins la ceartă, pentru ce și cum?
Ce-a zis el? Și dînsa ce-a răspuns, și 'n drum
Cine-a a fost s'audă? El a zis: «Ei lasă,
Pentru-atâta lucru nu fii mînioasă!
Dac'am zis-o, iartă, n'am să ți-o mai zic».

Ea s'a 'ntors grăbită, n'a răspuns nimic
Și-a plecat. Lisandru într'un suflet vine :
«Nu te las Simino, vreaū să mor mai bine!
Nu te las acasă! Stăi, că faci păcat!
Uite, dă-mi o palmă și să fiū iertat!»
El a hărțuit-o, n'a lăsat-o 'n pace
Și-o silea să rîdă. Hoața se preface!
Ea smuncindu-și însă grabnic brațul drept
L'a lovit cu pumnul mânioasă 'n piept
Ca s'o lase 'n pace! Și-a plecat nebuna!
Asta-î ce-o doare, asta numai una :
L'a lovit! Și dînsul, ca trăsnit, cum sta
A privit în urmă-î și-a strigat așa :
«Nu te cunoscusem, fă, mai dinainte!
Dar așa ți-e portul? Bine, ține-minte:ary Cluj
De pe mine-ți crească iarbă verde 'n prag».
Rēū e și Lisandru! Dacă-l are drag
Intr'atâta fata, — și el știe bine, —
Cum îl rabdă locul, Doamne, cum îi vine
Suflet să mai umble zile supērat
Pentru-o vorbă numai? El e om bărbat
N'o să-și prindă doară mintea c'o femeie —
Pentru ce s'aprinde? pentru ce se iee
De banī bunī prostia orī-cărei femeī?
Vezi, a lui e vina! Nu e vina ei,
A voit să-și bată joc de ea; s'o strîngă
Cu țîțina ușei — și-i vinea să plângă
De necaz. Sărmana, ea s'a încrezut
Și-acum el în urmă vezi ce i-a făcut :
I-a spus verde 'n față, că-î mai place Lina!

Ea-l iubește, biata, cum iubești lumina
Ochilor, și toate-toate i le-a dat
Și-acum el o poartă gurilor prin sat
O 'nglotește 'n vorbe ca pe-o vinovată.
Tuturor le spune, că Simina-î fata
Mai așa și-altminteri, toți știu de la el
Că pe-un braț Simina are un negel —
Cum mai vine, Doamne, peste om năpasta!
Toată ziua fata s'a gândit la astea
Și din toate una mai mult răsărea:
Și-a bătut Lisandru joc numai de ea.
Și gema Simina, foc acum pe dînsul,
Și strîngea din gură să-și înghită plânsul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III.

A venit Joiana. Fata 'și-a luat
Donița, să mulgă. Era bine seară,
Cald bătea prin frunze vînt de primăvară.
Fratele Siminei, Nicu, tremurând
Sta 'n cămașa-î lungă de copil, ținînd
Lumînarea 'n preajma doniței. De-odată
El clătește ceara și 'ngânând arată
Pe pămînt cu mîna: «Uite ce-ai făcut».
Și târziu la urma urmei a văzut
Fata, că de lapte donița e goală:
Mult pe jos mulsese, mai puțin în poală.
Nicu e de vină! «Nu mai ved de fel!»
Și-l isbi d'oparte, și-a lovit în el —

Și plângând copilul și-a cătat cărarea.
Ea luând din mână-i volnic lumînarea
O lipi de-o piatră, ca să mulgă iar.
Nu mai era lapte, ea smâncea 'n zadar
Ugerul, și vaca poate nici o dată
N'a mai fost ca astă-zî neastîmpărată.
Și-a 'ncetat Simina, că s'a ostenit.
Când era prin tindă ea 'și-a amintit
C'a lăsat aprinsă alba lumînare.
«D'apoî ce? Atîta pagubă mai mare!»
Și-i sări de-odată gândul la vițel:
N'a lăsat în uger lapte pentru el
Și-l auđi, sărmanul, cât de jalnic muge:
«Ei dar ce-i o noapte! Mâne 'n zorî va suge!»
Și-a înălțat din umeri. Iac'asa lu. Că-i pasă!
A intrat aprinsă și grăbită 'n casă,
Donița punênd-o după ușa 'n cui.
Mă-sa stă crucită. «Păi acol'o puî?
Vino și strecoară laptele odată!»
Ea prinzêndu-și grabnic vasul, i-l arată
Mă-sei și-l isbește: «Ce să mai strecor?»
Și răstit se'ntoarse fata 'ntr'un picior.
Și s'a 'ntors și mă-sa negrăind de teamă,
Nu cum-va să bage omul ei de seamă
Ce isprăvi i face fata, c'apoî joc!
Și s'a'ă pus la cină. Fata sta la foc.
Și când zise mă-sa: «Haida, fă, la cină!»
«Nu mânânc!» răspunse și eși 'n grădină.

IV.

Se 'nserase bine. Turmele trecând
Zângăneaă vr'un clopot, și veniaă pe rînd
De la câmp. Amurgul înegrise zarea.
S'auzea 'n departe tremurat cântarea
Buciumului jalnic, ca un psalm în vînt —
Și plîngea Simina și privea 'n pămînt
Și-și vedea viața toată pustiită
Dintr'o vorbă numai! Se simția slăbită
C'a d'un veac de boală. Toate-acum s'au dus
Și din ce? Simina n'avea chip de spus.
Ieri, de către seara, a plecat Simina
Ca să duc' o muștră de cusut la Lina,
Prietina ei, poate cea mai bună 'n sat.
Mă-sa 'n tîrg fusese ieri și-a cumpărat
Mere; și Simina a luat trei mere
Să le ducă Linei. Și Lisandru-i cere,
Intîlnind-o 'n stradă, mărul cel ținut
Pentru el — dar fata i-a dat necerut.
De pe piept cămașa vesel ea 'și desface,
Singur el s'aleagă mărul care-i place.
«Dar dacă iaă două?» — «Bine, dacă vrei
Imi ajunge unul!» — «Dar dacă iaă trei?»
Și Simina rîde: «Mi le iei pe toate!
Dacă-ți place, ia-le!» — «Tu te superi poate?»
«Nu Lisandre; uite aș fi vrut, așa,
Să dau Linei unul. La-să, că-i voiă da
Altă dată; Lina n'are doar să pîră!»

«Dacă-î pentru asta, fac eû astă-seară
Să 'ntilnesc pe Lina, să-î dau mărul, vrei ?
«Eû ți le dau ție, nu i le dau ei»
«Bine, îi dau mărul, spuiû, că-î de la mine
Și-așa mi-e mai dragă Lina de cât tine».

.....

V.

Ea stetea pe laiț sub cireș. Cu ea
A venit și Turcu. Liniștit șede
Cânele de-alături și-și privea stăpâna.
Brațul stâng nălțându-l, ea-și aduse mâna
Până peste-obrajii rumeni și învolți,
Iar cu mâna dreaptă apucând de colț
Mâneca ei stângă, își ștergea plânsoarea.
Se pornise vîntul prin cireș, și floarea
A 'nceput să ningă, șișăind domol,
Și cădea pe pieptul și pe brațul gol
Al Siminii, stându-î albă 'n poala rochiî.

Două trei flori poate aû ajuns în ochii
Cânelui, că'n urmă dînsul a 'nceput
Mîrîind să miște capul. A tăcut
Câte-va clipite și-a 'nceput mai tare.
Fata tresărită, se mira ce are
Cânele, și blîndă ea l'a mulcomit.
N'auzea nimica. Vîntul a clătît

Ramura pe care sta vr'o păsărică
Și dormea — sârmana s'a sbătut de frică,
Și-acel sgomot dase câneluî prepus.

Ce 'ntunerec! Fata s'a isbit în sus,
Și simțea că-î arde capul ei, ca focul,
Și de-amar năvalnic n'o mai ține locul.
«Prea sînt eū nebună!» Și pre cînd zicea
S'a 'nălțat cu totul, hotărît avea
Gîndul, să se ducă liniștit în casă.
Dar simția o mîână grea cum îi apasă
Pieptul și-o sugrumă, și o ține drept.
«Ce să fac în casă? Dar aici ce-aștept?»
Și-î venea să țipe ca dintr'o pădure
Și-î venea să urle ca din foc, să 'njure,
Și-î venea să plece, noaptea cum era
La Lisandru-acasă — ce e de-ar pleca?
L'ar găsi prin curte, l'ar găsi la cină,
L'ar ruga, spunîndu-î, că el nu-î de vină,
Și plîngînd i-ar țice: Nu fii supărat
Bate-mă Lisandre, că nu faci păcat.
El e bun ca lumea, el le iartă toate,
El nu ține minte și-ar ierta-o poate!
Și cu-aceste gînduri ea s'a îmbărbătat —

Dar în clipa asta Turcu și-a 'nălțat
Capul, întorcîndu-l într'o parte țintă.
S'a mișcat și fata și-a rămas ca frîntă

Și simția că ochii-i ca de friguri ard.
Cine-i? Ce-i acolo? S'auzea la gard
Parcă-i om, ce vine. Se gândea Simina
Că de bună seamă iarăși e vecina
Tudora, că dînsa după obicei
Rupe din gard vreascuri, când nu-i gardul ei.
Dar pe vremea asta? Tocmai potrivită,
Pe când toată lumea dormea liniștită.
De-ar fi fost mai dîună fata s'ar fi dus
Drept la gard, și leicii furcă i-ar fi spus
Vorbe de ocară, numai trei cuvinte,
Că de mult tot fură gardul, ș'apoi minte,
Dac'o 'ntrebî, și jură când e la prilej
Că de-a pus ea mâna măcar pe-un gâtej
S'o găsească moartă mîne 'n zori vecinii.
Ba a spus odată tatălui Siminii:
«Ce te legî de mihe? Hai, să vezi ce ard,
Iacă 'mî sarî cu vorba, că eî fur din gard!
Vreaî să-ți fac eî poate gardul nou? Ba bine!
Leagă-te de fată-ți, ce te legî de mine?
Ea-ți despoaie gardul — »

Și Simina sta

Locului, de spaimă nici nu cuteza
Să răsufle tare, ca să n'o audă
Tudora, și-a prins-o tremurul de ciudă,
Și simția suindu-i sîngele 'n obraz.
«Slabă ești de înger!» Și-i era necaz
De slăbia de-astădî, ca de-o făcătură.

Cânele într'una mârâia din gură :
Ca să tacă, fata grabnic l'a adus,
I-a pus capul 'n poală și pe ochi i-a pus
Mânile — de-odată a simțit că-i trece
Junghiul pe sub coaste, fulgerat și rece,
Și s'a strîns de spaimă toată lângă pom.
A vădut cu ochii, cum trecea un om
Prin grădină. Iată-l ! Ține 'n mână zăbunul.
Par'că-s doi — e umbră ! Nu, e numai unul.
Un tâlhar ! Să duce spre fereastră drept.
Inima Siminei se isbea în piept
Ca pe mal un păstrăv, și vr'o două clipe
Nu-i venea resuflet. Și-i venea să țipe,
Să temea. Să tacă mai rău să temea.
Ar fi mers în casă, dar dac'o simția
De pe pași tâlharul ! S'ar grăbi să vie
Cătră ea, s'o bată. Doamne, cine știe
Ce om rău e dînsul, rău că alt-fel cum ?
Vr'un fugit din ocnă, care-ți sare 'n drum
Și te-omoară ȃiua. — S'a oprit d'odată
Și tiptil s'așează la fereastră, iată,
El își ține 'n mână pălăria, stînd
Ca lipit de ziduri, și din când în când
Iși ivește capul, numai câte-o clipă
Și pătrunde casa și s'ascunde'n pripă.
Uite acum se duce și mai cu 'ndrăsnit
Spre fereastra casei cea din Răsărit,
Tot mai des privește, tot mai mult s'arată.
Par'că nu e 'n casă cel pe care-l cată.

Nu știu cum Simina nu se mai simțea,
Îi venea să creadă și tot nu credea,
Dar în urmă dînsul s'a întors odată
Drept, așa că fata îi văduse toată
Fața 'n zarea lămpii — roșie s'a făcut
Și-i venea să rîdă de ce s'a temut.
Și-ar fi ris cu hohot, dar cu mîna stîngă
Și-a 'nvălit obraji și-a 'nceput să plîngă.

VI.

Se zărea de lună. Cănele-a lătrat
La străin, dar vesel fuga el a dat
Ca să-i lingă mîna și să i se arete
Prieten. Și-atunci glasul plîngătoarei fete
Se 'ncearca să chîeme cănele 'napoi,
Numai ca s'audă hoțul, că sînt doi
In grădină. Vîntul, gata să se culce,
Murmura o rugă doinitor de dulce.

VII.

«Nu ești supărată?» — «Nu, dar tu?» — «Nici eu!
Și mă erți?» — «Lisandre, eu am fost de vină!»

Răsărise luna, galbenă și plină,
Ca o fată blîndă care 'n chip duios

Vine sus din ceruri să ne-aducă jos
Liniștea și pacea zărilor albastre
Și cu dor să umplă sufletele noastre.

Sub cireș iubiții mult timp au rămas,
Când din ușa tinzii s'auzi un glas
Muștrător, dar dulce : «Unde ești, Simino.
Ne culcăm ! Pe ușă pui zăvorul, vino !»

FATA MAMII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cânta cu glas de-abia învult

O doină ce-aŭ adus-o 'n sat

Flăcăi de peste Olt.

Spunea cum geme 'n vînt pădurea;

Spunea de-un trandafir brumat,

In doina ei; de-un ulm rotat

Și de-o iubire cu păcat

Sosită de pe-aiurea.

Cosea pe prag. Dar nu știu cum.

Azi prea se tot uitaŭ la ea

Creștinii de pe drum —

In prag era și prea lumină.

A 'ntrat în casă. N'ajungea
Lumină 'n geam, și nu vedea;
S'a dus sub nuc, dar îi părea
Pustiū azi prin grădină.

Și iar pe prag. Mai pe 'noptat
A mers s'ațițe 'n vatră foc,
Să facă de mâncat.
Sosise tată-sëu din luncă
Și mamă-sa din iarmaroc —
Ca un copil gonit din joc,
Ea tot umbla din loc în loc
Și-a greu, ca de poruncă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Ți-e, fată, rău, de nu cinezi ?»
— «Mi-e rău!» Și-apoi eși curînd,
«Mi-e rău.. așa cum vezi!»
Iar tată-sëu, ca și-altă dată,
N'a dat acestor vorbe rînd.
Dar biata mamă 'nțelegînd
A stat ce-a stat și-î dete 'n gînd
Să iasă după fată.

Bărbatul, singur în bordei,
S'a pomenit așa ca 'mpins
Cu gîndul la femeî.
Și se ciudea ce-î asta iară ?

Și dup'o vreme l'a cuprins
Nestîmpărul cu dinadins :
Nebune sînt ? Ori, ce le-a prins
De staū așa pe-afară ?

Isbindu-și pânea 'nviforat,
Bătu năvalnic din picior
Și 'n tîrg el a plecat.
S'a poticnit de-un lemn în tindă
Și-și mai făcu mîniei zor.
Ei, unde sînt ? De joc li-e dor ?
Pe unde-or fi, de maica lor,
Ce horă aū să 'ntindă !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar cînd ajunse la prilaz
A stat năuc, și-un sloiū părea
Că-i trece peste obraz.
Vedea'n năpraznica-î mirare
Cum una pe-alta se ținea
In brațe strîns, și nu-î venea
Resufletul, că le-auzea
Plîngînd ca la 'ngropare !

PRUTUL

Prutule, tu vii turbat
Și cu sânge-amestecat,
Și n'ai pace și-alinare
Și n'ai loc cum vii de mare —
Ce ți-e iar de spumegare ?
Și-aduci arme ghintuite,
Trupuri de voinici ciuntite,
Steaguri de oștiri păgâne
Și cai roibi fără de frîne!
Iar de maluri tu isbești
Capete moldovenesti
Și prin rădăcinii încurci
Bărbii cărunte, bărbii de Turci !
Spune, Prutule, mă frate,
Spune-mi, ale cui păcate ?

— O! o! o! Voinic durut!
De când sînt pe lume Prut
Ce vëzui n'am mai vëzut!
Cât cuprinzi cu ochii 'n zare
Numai tunuri, numai care,
Numai Turci bătrâni călare,
Numai Turci, numai Cazaci.
Multă-i frunza pe copaci,
Dar de stai și seama faci
Tot erau mai mulți Cazaci.
Barba lor batea-le briul
Și ținea cu dinții friul,
Pe-unde trec ei duc pustiul !
Și când i-am vëzut, creștine,
Că iașu calea cătră mine,
Și când le-am vëzut mai bine
Ochii cu fulgerătura,
Pletele cu sbîrlitura,
Bărbile cu 'ncălcitura,
Eū de maluri m'am isbit
Prins de friguri și 'ngrozit,
Că mi se 'negrea vederea
Și mi se topea puterea
Și-amărit steteam cu fierea!

Dar când mă 'ntorsei spre deal,
Maică, ce vëzui pe mal!

Cât ai face cruce-odată,
Mă-re iacă mi s'arată
Moldoveni, știuții mei,
Prăfuiți și puțintei
Nici să nu te uiți la ei —
Și veniaă, veniaă, veniaă,
Turcii 'n bărbî bolboroseaă.
Că pe mal ei ce-ți vedeau?
Vedeau fulgeru-'n picioare,
Alb de arme lucitoare
Și 'nfrățit cu sfântul soare,
Vedeau Vodă bogdănesc —
Dare-ar Domnul să trăesc
Să mai staă să-l mai privesc!
Zărire-alergându-le
Vifor măsurându-le
Fulger desplicându-le!
Calu 'n vînt i se 'ncura,
Prin urdiî îmi fulgera
Brazda 'n urmă-i răvărsa,
Brazda roșie 'nflăcărată
Tot cu sânge-amestecată —
N'am mai văzut nici odată!
Iar cel Vodă bogdănesc
Da năvală 'n căzăcime,
Și da proașca 'n tătărime,
Iama prin ianicerime,
Și prin deset năvălea
Desetul de mi-l rărea
Și, pe Turci cum i isbea,

Zarea nu-î mai încăpea!
Şi-mî părea de-atâta bine
Că vedeam că vremea vine
Şi-aŭ să 'ncapă ei şi 'n mine!

Oliolio, ce puiŭ de leŭ!
Dragă-i fu lui Dumnezeuŭ
Şi mult bine-a mai avut
Mama, care l'a născut!
Că-l vedeam cum umblă roată,
Şi-alerga câmpia toată,
Luând gloate, după gloată
Şi 'mpingându-le mereŭ
Tot încoa' spre-adîncul meŭ!
S'aŭ încăierat pe mal
Om cu om, şi cal cu cal,
Şi din pŕepturî se isbeaŭ
Şi cu dinŕii se rupeaŭ,
Şi grămedî-grămedî cădeaŭ,
Morŕii 'mî închideaŭ cărarea
Sângele 'mî mărea vărsarea
Groaza-mî mai creştea turbarea!
Şi de-aceea vin urlând,
Arme, steagurî aducînd
Şi cai roibi fără de frîne
Şi stăpânî de oşŕi păgâne.

Și de-aceea vin turbat
Mânios și spumegat
Că de-atâta uluire
Nu mai pot să-mi viű în fire!

DECEBAL CĂTRĂ POPOR

BGU Cluj / Central University Library Cluj

Viața asta-î bun pierdut
Când n'o trăești cum ai fi vrut !
Și-acum ar vrea un neam călău
S'arunce jug în gâtul tău —
E rău destul, că ne-am născut,
 Mai vrem și-al doilea rău ?

Din zeî de-am fi scoborîtorî,
C'o moarte tot sîntem datorî. —
Tot una e dac' ai murit
Flăcău ori moș îngârbovit ;
Dar nu-î tot una leu să morî
 Ori căne 'nlănțuit.

Cel ce se luptă ^{murmurând} blestemând,
De s'ar lupta și'n primul rînd!
Ei tot atît de buni ne par
Ca ori și care laș fugar —
^{murmurând} Blestemul, azi și ori și când,
E plânsset în zadar!

Iar a tăcea și lași știu!
Toți morții tac — dar cine-î viu!
Să rîdă! Buni rîd și cad!
Să rîdem dar, viteaz răsad,
Să fie-un hohotit și-un chiu
Din ceruri pînă 'n iad!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De-ar curge sîngele părău,
Nebiruit e brațul tău
Cînd morții 'n față nu tresari!
Și însuși ție-un Zeu îți pari
Cînd rîzi de ce se tem mai rău
Dușmanii tăi cei tari.

Ei sînt Romani! Și ce mai sînt ță
Nu ei, ci de-ar veni Cel-sfînt,
Zamolxe, c'un întreg popor
De zei, i-am întreba: ce vor?
Și nu le-am da nici lor pămînt
Căci ei aū cerul lor!

Și-acum, bărbății, un fier și-un scut—
E rău destul, că ne-am născut :
Dar cui- i-e frică de război
E liber de-a pleca 'napoi.
Iar cine-î vînzător vîndut
Să iasă dintre noi !

Eă nu mai am nimic de spus —
Voi brațele jurând le-ați pus
Pe scut ! Puterea este 'n voi
Și 'n zei ! Dar vă gândiți, eroi,
Că zeii sunt departe-sus,
Dușmanii lângă noi !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FRAGMENT

In vale ved căscioara cu streășină de brad;
Aud, târziu prin noapte, păraiele ce cad
Cu vuet de pe dealuri; și întinsele păduri
In cor își cântă doina, cu zeci de miș de guri.
Acum un trăsnet frânge cu hohot repetat
Un brad din fața casei

De vuet deșteptat

Tresar și 'n chinul spaimei fiorii mă cuprind,
Că nu te ved prin casă. Dar iată, vii zîmbind,
Și caldă-ți simt suflarea pe-obrazul rece-al meu.
«De ce să-ți fie frică? E sfintul Dumnezeu
Din cer, și-acum vorbește cu brații pe pămînt!

A lui e și furtuna, și-aî lui, iubite, sînt
Și brații. Și nu face El rău la ce-î ai Lui...»
Par'că știam eu asta, și nu'ndrăsneam s'o spuî !
De ce să-mî fie frică ?

Te plecî și mē desmierđî;
De drag, o dragă mamă, mē aflî și mē pierđî
Din ochî ; îmi iei o mână și'n mîna ta o strîngî
Și-mî faci cu dînsa cruce pe piept, și par'că plîngî

Iată azi tu plîngî într'una... Ôrî poate-așa cred eu,
Căci azi tu-mî ești departe, și tu și Dumnezeu !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Natura

P E D E A L

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ah! e mult de-atunci! Cărarea
Netedă pe deal urca ;
Dealul plin de flori era
Și albastră zarea.

Azi poteca e urită,
Face cotituri în drum,
Dealul e cu spină acum,
Zarea mohorită.

Nu mai sînt copii s'alerge
După cuiburi, după flori —
Și pe culmi, în sărbători
Nimeni nu mai merge!

II.

Maî trăești, și-ți merge bine,
Vechiū străjer? Nu m'ai uitat î
E de mult de cînd n'am stat
Ulmule, sub tine.

Tot aici? Amar e gîndul,
Vecînic nemișcat să stai:
Vezi, de-atunci eū alergai
Lumile de-a rîndul!

Ce te miri? Eū viū fîrtate,
Trist așa și liniștit —
Sînt bătrîn! M'aū obosit
Căile-alergate.

Tu cântași, și 'n depărtare
Ești priveam rîdînd pe lunci —
O, m'am cumințit de-atunci,
Rid așa de-a-rare!

III.

Și de-aici, din zarea culmii,
Șir de dealuri ești privesc;
Culmea lor o 'mpodobesc
Ca și tine, ulmii.

Satu 'n vale pe-o colină,
Mic și vesel — colo 'n fund,
Uite-l verde și rotund
Nucul din grădină !

Iar, pe sub colină, riul
Curge 'ncins pe lângă ea,
Tocmai cum pe draga mea
O 'ncinge brîul.

Și sburdalnic de pe coaste,
Gureșe pâraie cad ;
Plopil stău pe mal, la vad,
Ca soldații 'n oaste.

Plopil ! Mă cunosc ei bine,
De copil — și-acum șoptesc
Daū din cap și lung privesc
Buimăciți spre mine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj.

IV.

Iată luncile 'nainte ;
Gardul țarinii mai sus —
E nebun ! Ah, mi-am adus
Și de ast' aminte.

Gardul, în copilărie,
Vecinic l'am asemănat
C'un nebun care-a plecat
Razna pe câmpie.

Și rîdeam, făcându-i glume ;
El tăcea răbdând mereu —
Câte n'am văzut și eu
De atunci pe lume !

Am văzut, mânați de soartea
Vremilor, băieți sărmani
Alergând pe la dușmani
Ca să-și afle moartea !...

Gardu 'n zări rîdînd s'afundă,
Și mă tem a-l mai privi :
Azi sarcastic el ar fi,
Gata să-mi răspundă.

V.

Pe sub marginea pădurii
Boii pasc pe lângă car ;
Din pădure geme rar
Sgomotul săcurii...

Ved, în zori, cum merg s'adune
Mură fetele : doinesc,
Rid pe drum și hohotesc
Ca niște nebune.

Albe poartă 'n mâni cofițe ;
Albe rochii fluturând
Fug pe dealuri, scuturând
Roua din cosițe.

E Duminecă. Din vale
Se ivesc răsleți flăcăi,
Toți își fac pe-ascuns din văi
Cătră codri cale.

Sus senin și jos verdeață !
Ce cuminte-I să trăești,
Când ți-e dat să stăpânești,
Numai o viață.

Maî de mult... ah, toate-acestea
Maî de mult s'aũ întâmplat —
Să nu 'ntrebî ce-a maî urmat
Când s'a 'nchis povestea !

VI.

Dar auză... ce jalnic cântă
Clopotele-acum în sat;
Glasul lor e 'ndurerat,
Ruga lor e sfântă.

Ele plâng, și mi se strînge
Inima cum staă și-ascult,
Ele plâng, și tot mai mult
Prin văzduhuri plînge.

Nu-î nimic, nimic în fire
Mângăios ca glasul lor —
Ah, am tresărit ușor
Ca de-o nălucire.

Îmi părea, că după mine
Cântă ele — și sînt viū!
Doamne, și-mî era 'n sicriū
Negrăit de bine!

VII.

Toți aũ dreptul câte-odată
Să se piardă 'n aiurări —
O, dar nu pentru visări
Ni-e viața dată!

Uite, grauri! pe luncă,
Veseli, fericiți ce sînt!
Șoimul se rotește 'n vînt
Și spre ei s'aruncă.

Ei poeți sînt ai câmpiei,
Șoimul este-al lor despot —
Firea lumilor e 'n tot
Chipul tirăniei!

Legea ei e 'nlănțuirea
Unui șir de nedreptăți:
Dar eũ ved de-atâtea dăți
Ce cuminte-ı firea!

Numai prin nedrept ea poate
Pe cei slabi să-i facă treji,
Pe fricoși bărbați viteji,
Dând schimbării toate.

VIII.

Nu mă plâng! Imi pare mie
Une ori că sînt învins,
Sufletul mi-l simt cuprins
De melancolie.

Iar atunci îmi vine plânsul —
Sînt copil, și plâng ușor!
Plânsul meu e-al tuturor;
Ce păcat e 'ntrînsul?

Când mă ved în prada sorții
Plâng — eu știu! — dar nu mă plâng!
Mă 'ndoiesc, dar nu mă frîng
Gândurile morții.

Soartea pe nedrept mă bate —
Poate e mai bine-așa!
Iată, suferind, voi da
 Șoimului dreptate!

Plâng ? Dar lângă leagăn cântul
Mamei de-obiceiü e trist —
O, eternule psalmist
 Mare ți-e cuvîntul !

«De durere, chin mi-e somnul;
«Foc și fîere traiul meu :
«Dar tu laudă mereü,
Suflete, pe Domnul!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CORBUL

Murind pe cruce se trudea
Să ție ochii 'n sus spre soare,
Dar fruntea lui sângerătoare
Incet-încet spre pîept cădea.
Iar mă-sa mînil-e-și frîngea
Țipînd de-odată: «Moare!»

Atuncî veni un corb sburînd
Cu crocnet spre Mîntuitorul,
De-asupra Lui oprindu-și sborul

Da roate și țipa flămînd.
Mario! Junghiū e al tău gînd
Și fulger ți-e fiorul!

Cu fața albă ca de var
Spre corb ea-și înălță cuvîntul,
Isbind cu mîni întinse vîntul
Spre el, dar le isbea 'n zadar :
N'avea puteri, de mult amar,
Și n'o ținea pămîntul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Atunci Hristos și-a ridicat
Spre corb privirea milei sale,
Și ochi-i s'aū umplut de jale.
Un zîmbet trist i-a luminat
Din ochi pe chipu-i sîngerat,
Și-apoi privi la vale

Spre mă-sa, și cu glasul frînt
A zis: «Știa el, de ce vine!
«O, lasă-l, mamă, lângă mine —
«Că de 'nsetat și-aprins ce sînt,
«Cum face el din aripî vînt
Imi face, mamă, bine!»

Ea blăstemând la corb privea,
Căci el pândea pe Crist să moară —
Și-l fericea dintr'altă oară,
Căci singur el lui Crist făcea
Durerea cea nespuse^rgrea
Să-i fie mai ușoară!

BALADĂ

Sînt eû de vină, mamă,
Sînt eû de vin' acum ?
El m'a întîlnit odată
In zori de zi pe drum;
Glumind m'a strîns de mână,
Și ce-î dacă m'a strîns ?
Sînt eû copilă mică
Să-mî fac din glumă plîns ?
Era să-l las, măicuță,
Cu gluma, și să tac ;
Era să țip obraznic,
Orî ce era să fac ?

Și tot pe mine, bîata,
Și vină și ponos —
Eram chîemați la nuntă
Și n'aveam brîu frumos,

Că n'ai voit să-mi cumperi,
Dar el mi-a cumpărat.
Și ce-i un briu ? Și 'n urmă
Eū nici nu l'am rugat.
Era să merg la nuntă
Ca cei din neam sărac,
Să fiu de rîs la lume ?
Orî ce era să fac ?

De ce-mi arunci tu vina,
Tot vina cu păcat ?
El m'a oprit în cale
Pe lunci și m'a 'ntrebat
Pe unde-i bietul tata ?
Și-i vesel sănătos ?
Și m'a 'ntrebat de tine,
Așa de prietenos.
De bine când mă 'ntreabă
Eū cum era să tac ?
Să-l las în drum cu vorba,
Orî ce era să fac ?

Și-acum întreagă vina
Pe mine tu o pui —
El m'a 'ntâlnit pe punte,
Și știi tu felul lui :

M'a strîns de peste brațe
Să nu le pot mișca,
Și nu-mi lăsa răsuflet
Așa mă săruta.
Te sbați, dar tu ești slabă,
Și puntea toată sloi:
Cădeam, ferește Doamne,
Sub ghiăță amîndoi!

Și acum tot eă, sărmana,
Cu vina m'am ales —
Că nu-ți venise vaca
Și'n cale-i m'ai trimes.
El, iată-mi-l, că vine
Să-mi fie soț în crâng;
Era 'ntunerec besnă,
Și nu vedea că plâng.
Și-apoi., să-mi spuie pe suflet:
Era să las pe plac
La lupi 'n codri vaca,
Orî ce era să fac ?

DIN ADÎNCIMI

Din adîncimi fără de margini
A răsărit pe cer o stea, prory Cluj
Și trîști, nemișcători, de-apururi,
Aprinșii sorî priveau la ea.

Dela 'nceput, de cînd e lumea,
Isbită ea prin spațiu rî reci
Să duce într'una, să tot duce
Și să va duce 'n veci de veci.

Să scuturaă, gemînd prin noapte,
Din visuri deșteptații sorî
Ca să-și mai scuture urîtul,
S'alunge-aî frigului fiorî.

Și să uitați cu jale 'n drumul
Pierdutului drumeț acum —
O, de-ar putea și ei vr'odată
S'alerge 'n veci pe-acelaș drum!

Căci ei dela 'nceputul lumii
Stău solitari în gol așa,
Și 'n lungul cel de veci al vremii
Ei tot pe-acelaș loc vor sta.

Dar nu știați, că steaua 'n treacăt
Iși plânge-amarul ei noroc
Că, de-obosită, pismuește
Pe cei ce stău etern în loc!

NEBUNUL

BIBLIOTECA / Central University Library Cluj

« vād, o vād! Departe 'n vāi
Cu groaza 'n suflet, Tata sfint,
Cu părul despletit în vînt — »
Și ochii lui s'aprind văpăi
«Te 'nșală, Medre, ochii tăi:
Nevasta ți-e 'n mormînt».

«Și mînile-î de mijloc țin
Copilu-'n aer ridicat;
Și-alerg' așa, țipând prin sat — »
Și glasu-î slab de plâns e plîn.
«Ce gânduri fără rost îți vin!
Copilul e 'ngropat!»

«Și-mi arde casa! Limbi de foc
Ard lumile lui Dumnezeu;
Cad bârne-aprinse 'n capul meu — »
Privirea-î stă țintită 'n loc.
«Ei tacî acum! Ai fost proroc
Destul, nu fii mereu!».

«Sînt cu săcuri.. și-mi vor isbi
Săcurea 'n cap, că sînt ocnași!
Ești tata meu, să nu mă lași — »
Și-acum fricos în jur privi.
«Să nu te temi! Ei n'or veni,
Că 'n jur ei aū ostași».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și tata strîns de pîept ținea
Pe fiul sēū. Ofta du'os
Dar lung și crunt de nemilos
In ochii fiului privea.
Iar fiul tremurînd stetea,
Plecîndu-și ochii 'n jos.

Era voinic. Ar fi putut
S'arunce 'n văi așa ca 'n joc
Pe tată-sēū, dar sta pe loc
Cu teama cânelui bătut —
El toate, toate le-a pierdut,
Băiat fără noroc !

«Când îl vedeam pe punte 'n sat,
«Treceam pe-alături prin părău.
«Eū bine lui, el mie rău —»
Vorbea cuminte și-așăzat.
«Era el, Medre, supărat
Pe tine, de flăcău».

«Ei, cănele! De m'a voit
Pe mine fata, nu pe el,
Sînt eū de vină? Ba, de fel —»
Și-acum vorbea grăbit-grăbit.
«Ei, iar te-aprinzi! E un mișel,
Și lasă-l că i ocnit!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Sub țîța stîngă vreaū să-ī puī
Cuțitul... da, să-l potrivesc,
S'apăs și-apoi să-l învîrtesc--»
Și iar ardea privirea lui.
«Ei tacī acum! Să nu mai spuī
De el că te lovesc.»

«Să-mī horcăe, când i-oī fi pus
Pe piept genunchii amîndoi;
Eū vreaū să plec, să-l vĕd, apoi—»
Acum sări turbat în sus.
«Stăi Medre, stai! Sărac de noi,
Ce gînduri te-aū răpus!»

E rîpă 'n fața lor. Tîrînd
Pe tată-său, care-l strîngea
De mijloc și 'nzadar proptea
Picioarele 'n nisip cătând
Să-l ție 'n loc — acum urlând
Spre rîpi el se ducea.

Un scurt, sălbatic sforăit
Pe nări, e glasul luptei lor:
Se 'nceaștă teama de omor
Cu furia — se duc grăbit.
Și-acum pe rîpi s'aū prăbușit
Și tata și fecior!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROATA MORII

CU Cluj / Central University Library Cluj
Stăteam pe gânduri, eă și gloata.

La roata morii ne uătam

Și de 'nzadar ne frămătam,

Că de-adevăr noi tot nu dam :

De ce se 'nvırte roata ?

«Păi, nu 'năelegi tu romănește ?

Vezi scocul ?» — «Văd». — «Și ce-ă pe scoc ?

— «E apă». — Bun. Stă apa 'n loc ?»

— «Ba vine». — «Ei ! acum căoc-poc

Și roata se 'nvırtește!»

Moraru-și scutura luleaua
Rizând. Avea el azi ce-avea
Căci alte-dăți când ne vedea
In jurul morii ne făcea
Primire cu nuțaua.

Eram voioși că sta s'asculte
Și ne spunea ce e, ce nu-î.
Dar cum era puțin năprui
Făcea ca din cioc-pocul lui
Să nu 'nțelegem multe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Da roata carului ce face?
Se 'nvirte?» — «Da». — «Ba cum, ehei!
Se 'nvirte ea de capul ei?»
— «Ba, când o 'mpingî». — «Eū ce spusei
Se 'nvirte-așa, și pace.

«Iar roata ici... o 'mpinge apa».
Acum noi toți am hohotit.
Morarul ăsta e smintit:
Când vrea să doarmă pe odihnă
Atunci întoarce grapa!

Că de-ar împinge-o, ea nebuna
S'ar năpusti, eșind din scoc,
S'ar duce pe pârâu cioc-poc —
Dar uite, roata *stă* pe loc
Și totuș *umblă* 'ntr'una.

«Ei, bat-o Dumnezeu s'o bată!
Dar cum să plece dac' o legi
De moară, mă! nu mă 'nțelegi?
Cu voi nu mântui zile 'ntregi:
Ea *stă*, că e legată!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să-ți faci acum, creștine, cruce!
Priveam cu spaîmă la morar —
O legi? Și *stă*! Dar e 'n zadar!
Și roata doar' o legi la car,
Și ea se duce, duce!

«Se duce roata? Bun, dar carul?
El *stă* pe loc ca mine-acum.
El fuge cređi? Ba nici de cum,
Fug numai roțile pe drum —»
Ei, zi: nu-î prost morarul?

Și ne temeam să nu ne bată,
Că prea l-am zăpăcit de tot.
Păi, carul stă? Minciuni de-un cot!
Ba carul fuge ca netot
Cu roatele de odată!

«Am zis că nu? Ba, fuge doară—»
Ei, fuge, vezi! Știam și noi.
De ce n'o ia la fug' apoi
Și moara ta cătră zăvoi
Cu tot ce e prin moară?...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moraru-și puse 'n sîn luleaua,
Tăcut și grav: se pregătea
La sfat cu noi alt-fel să stea;
Și ce dovadă-i trebuia
Mai bună ca nueaua?

Iar ce-a urmat, la ce-aș mai spune
Noi n'am ajuns la nici un rost.
Tu zici: «Eraî, băete, prost,
Și roata pentru tine-a fost
A patra dimensiune!»

Și-apoi ? Eă vėd și astăđi gloata
Făcėnd așa! Tu nu 'ntărnești
Atâtea fapte omenestī,
Le vezi, le-auzi, și te crucești
De ce se 'nvırte roata ?

DIN POVESTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RÎNDUNICA

Din zori, decum s'aprint,
Tot cântă rîndunica
Sub streșini ciripind —
Era și fată mare
Și mândră de-a-cătare
Și-apoi pe lângă toate
Și fată de 'mpărat.
Ușor se duce nume
De-un lucru bun în lume
Dar mai ușor de-un lucru
Frumos cu-adevărat.

Și 'n toată lumea vestea
I-a mers, cum merg de-acestea
Când trec din gură 'n gură
Grăbit din sat în sat.

Dă roate șoimu 'n sbor,
Și țipă rîndunica
Și n'afă ajutor —
Cum vin în șir cocorii,
Venit-aū pețitorii:
Eșta din casă unul
Iar celalalt intra.
Și ea și-a plâns durerea:
«O, dă-mă cui ți-e vrerea,
Măicuto, dar străină
Departe nu mă da!»
Și 'n ciuda bieteii fete,
Ea, vitrega, o dete
Străinilor de-acolo
Veniți de unde-va.

Cad fulgi pe câmpul gol
Și plânge-o rîndunică
Pierdută dintr'un stol —
Pe-un larg adînc al mării
Spre-adîncul larg al zării
Să duc corăbiile multe
Cu fata de 'mpărat.

De-amar ea nu mai poate :
Inelul scump și-l scoate
Din deget, și-l aruncă
In marea ce-o străbat.
« Atunci, să știi tu bine,
Vom mai vorbi cu tine.
Când mi-or găsi inelul »
Iar mirele-a 'nghiețat.

La cuib venind acum,
Sfârmat găsi ea cuibul
Iar puii morți în drum —
Ea blândă se supune
Și face tot cum spune
Bărbatul ei, și 'n toate
Nu-i dă nici un cuvânt
De plângere; nu-și frânge
Nici mânele, nu plânge,
Ci rabdă datul sorții,
Dar, tare 'n jurămînt,
E mută a ei gură:
Nici dragoste nici ură
N'arată, ci rămâne
De-apururi un mormînt.

Prin pomi sînt lațuri miș,
Prin aer sboară șoimii,
La cuib pândesc copii —

Și iată! azi răsună
De multă voe bună
Palatul tot; cu vuet
La rege robii vin.
Un pește-aă prins în mare
Și 'n el, în bună stare,
Inelul scump al Doamnei.
I-l daă, de sânge plin;
Și scos din oră privește
Stăpânul și grăbește
La Doamnă-sa 'ntr'un suflet,
Scăpat de-atâta chin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aripele i-au frânt,
Să sbate-acum de moarte
In țărnă, pe pământ —
«De-acum tu nu mai plânge!»
Și'n brațe el o strînge.
Cu mâna cea purtată
Prin sânge pe inel,
Bărbia el i-o prinde :
Dar brațele-și întinde
Cu țipet Doamna 'n aer,
Uitându-se la el.
Iar brațele-î de-odată
In vînt încep să bată,
Mișcări părînd de -aripi
Cu umblet ușurel.

Și s'a înălțat în vînt
De-odată rîndunica!
E negru-al ei vestmînt,
Că'n negru să purtase
De când să măritase,
De-atunci ea vesel sboară.
Pe dealuri și pe lunci
Și 'ntr'una ciripește .
Și 'ntr'una povestește
Tot ce-a tăcut o viață
De jale și de munci.
Cum fuse desmierdată
De-o mână 'nsângerată,
E gâtul rîndunelei
Ca sângele de-atunci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I D E A L

I.

Venise fata de 'mpărat
Cu alte fete pe 'nserat
S'aducă apă din isvor —
Din zări un tânăr călător
Sosind pe-acolo, s'a rugat
Să bea din cana lor.

Iar fata de 'mpărat i-a dus
Cofița ei — și când i-a spus
Flăcăul cel dintâiu cuvînt,
Ea să uîtă speriată 'n vînt,
Și ca certat' apoi și-a pus
Privirile 'n pămînt.

«Aș vrea, ca și la 'ntorsul meu,
Să fii aici să-mi dai să beu — »
Iar ea, tot nemișcată stînd
Cu ochii 'n jos, și tremurînd
De lupta ei, târziu și greu
Rosti sfioasă: «Cînd?»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Și mâne poate... mai târziu...
Orî peste-un an! Nicî eă nu știu,
Sînt fiu de craiu. Cărarea mea
Pe-aici va fi... Ne vom vedea:
De-acum iubitul tău să fiu,
Iar tu iubita mea — »

Apoi plecă în grabnic pas...
Avea atîta dor în glas!
Era voinic și tinerel,
Inalt și tras ca prin inel —
De-atunci și ochii i-aă rămas
Și inima la el.

II.

Și fata de 'mpărat veni
Și-a doua zi, și-a treia zi,
Și 'n toate zilele pe rînd
Incete clipe numerînd,
Tot aștepta doar' o veni
Flăcăul mai curînd.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Grăbitul soare scăpata,
Și fata tot acolo sta;
Și Noaptea umedă din văi
Venia pe 'ntunecate căi;
Târziu în noapte-abia pleca
Și fata la ai săi.

«O fi bolnav! O fi murit!
O, Doamne, el ar fi venit
De-atîta timp — mai știu și eu!»
Și doru-î plîngător mereu
Creștea, de presimțiri hrănit.
Din ce în ce mai greu.

Trecu și vara, și trecu
Și toamna, și pe vâi căzu
Zăpada iernii, 'n urmă iar
Sosi 'nfloritul Cireșar —
Dar nici acum voinicul nu,
Doritul ei drumar !

«Dar totuș, azi el va veni...
Nici azi nu vine.. unde-o fi ?
Dar mâne va veni! Știu eu,¹
Că-mi spune inima! Și-al meu
Al meu de-acum în veci va fi;
Ce bun e Dumnezeu!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Tu, vînt de seară, 'n calea ta
Nu l'ai văzut venind cum-va ?
Și nici tu, nor, nu l'ai văzut
Prin multe lumii câte-ai trecut ?
Să-i spuî, te rog, de-l vei afla
Că-l plîng și că-l sărut !

«Să-i spuî, că florile din strat
Le ud și cresc mai răvărsat,
Dar florile pe obrazul meu
Pălesc, că prea le ud mereu;
Și câte amaruri am răbdat
Știu, biata, numai eu !

«Că pentru dînsul, că-l iubesc,
Părinții 'n drum mă ocolesc
Și m'aū gonit din casa lor ;
Că toți ai mei azi nu mă vor ;
Sînt singură, pe căi trăesc
Sînt singură, și mor !»

Treceaū drumeți pe lîngă ea,
Șoptind, dar dînsa nu-î vedea.
Treceaū și ȃilele sburând
Treceaū și luni, treceaū pe rînd,
Treceaū și anī, ei nu-î trecea
Răbdarea așteptând.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III.

Auzi! ca valuri după val
Năvalnic tropotit de cal!
Și sună văile 'ndrăsneț,
O, ăsta e voinic drumeț —
Și 'n zarea lunei veđi pe mal
Un tîner călăreț ?

«Ochi dragi, de-atita timp pustii !
Mi-ai zis plecând : aici să fii,
Și-aici, tu mă găsești —
Dar uite, obosit ce ești !
Știam eu doar că ai să vii,
Știam că mă iubești !

«Dar ah, cât m'ai lăsat s'aștept !
Dar unde-ai fost ? O, spune drept !
De-acum tu nu vei mai pleca,
Să-ți lași plângend iubita ta :
O, vino, strînge-mă la piept...
Ce bine mi-e așa!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și nu mă 'ntrebî, ce plîns nebun
Am plîns de-atunci ? O cum s'adun
In vorbe-atâta gând pribag,
Și cum se 'ncep... O, dă-mi tofag !
O, cât ești de frumos și bun
Și cât îmi ești de drag !»

Dar n'a venit l... Și ea cu zor
Oprea din drum pe călător,
Rîdend cu hohot îi spunea
Povestea ei ; apoi plîngea :
Ei l'au văzut, dar ei nu vor
Să-i spue ce făcea ?

Pe unde-l el? Nu s'a gătit
De-ajuns acum pentru nuntit?
O, nu! Pentru'un alaiū domnesc
Atâtea lucruri trebuiesc
Și-atâta vreme! N'a venit
Că-l tînăr, și-l gătesc!

IV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe-atunci erau vlăstari în lunci
Copacii de-azi, și tineri prunci
Erau bărbații. Colo 'n sat
Copile mici: ea le-a purtat
Pre brațe, și e mult de-atunci,
De mult s'aū măritat!

Acum pe cârje să proptea!
N'avea puteri, și tot venea.
«Pe-aici, pe-aici e drumul lui..
E noapte-acum .. ba încă nu-l...
L'am așteptat: atât aș vrea
Să pot de-acum să-l spuī!»

Dar într'o seară ea simți
Că azi e cea din urmă zi —
Orî vine azi de undeva
Iubitul ei și-o va lua,
Orî dacă nu, când va veni
El n'o va mai afla.

Și n'a venit! Nici n'a 'ncercat
Să se rădice de-unde-a stat
Sărmana, căci de-ajuns simțea
Că 'n veci de-acum nu va putea
Să plece, nu, — și nemișcat
Sta frântă, și murea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Veni atunci din Răsărit
Pe drum o babă. S'a oprit,
Căci auzise la isvor
Gemit ca de creștină când mor —
Și capul fetei l-a proptit
In poala ei ușor.

«De jale plâng... Nu pot se 'nec
Amarul gând, că, iată, plec
Și n'am putut să-l văd măcar
Odată! Ah, e gând amar!
Dar sus, în lumea 'n care trec
Al meu va fi el iar!»

Iar sfinta Vineri o privea
Cu milă. «Uite» zise ea
«Un veac de om tu aşteptând
Robit' ai fost de-un singur gând —
De-ai fi ştiut tu, draga mea,
Acestea mai curînd!

«El şi-a uitat de ochii tăi!
De mult s'a 'ntors pe alte căi,
Căci lui menire i s'a dat —
S'a 'ntors de mult şi s'a 'nsurat;
Flăcăii lui au alţi flăcăi:
E Negură-'mpărat».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A fost un gemet întreit
Din totul inimii pornit
Şi-apoi o linişte de veci —
«Din lumea asta 'ntr'alta treci,
Şi nici nu ştii, tu om trudit,
Ce-i lumea 'n care pleci!

Şi sfinta Vineri s'a plecat
Spre moart' apoi i-a sărutat
Inchişii ochi — «Te depărtezi
Cu dragul gând, că ai să-'l vezi!
Oh, omule, eşti înşelat
In toate câte crezi!

«A ta e mergerea mereu
Spre țintă — drum îngust și greu —
Dar ținta nici odată nu-i
A ta! Și 'n gând tu tot ce-ți pui
E numai vis, căci Dumnezeu
Te poartă 'n voia Lui!»

N O T E

Poesiile din acest volum nu sînt noue. Sînt scrise—afară de două : «Mama» și «Noi vrem pămînt» — înainte de a veni eu în România, adică prin anii 1884—1889. Erau să formeze un singur volum cu «Balade și Idile». Volumul acesta deci trebuie privit ca o întregire a volumului anterior. Baladele și idilele, pe cari le-am publicat în foiletoanele «Tribunei» din Sibiu în anii 1885—1889, nu le-am luat nici în acest volum; pe aceste — mai adăogînd la ele și altele publicate prin felurite reviste de peste Carpați — voesc să le adun mai târziu într'al treilea volum. În ciuda criticilor prăpăstioși ai nației române, am amestecat și într'acest volum poeziile. Mi s'a imputat — rogu-te Doamne, cu gura plină de teorii — că în «Balade și Idile» am publicat și poezii cari nu corespundeau cu titlul volumului. Tot așa am făcut și în volumul acesta. De ce? Știu și eu! Poate ca să rîd de Dumnealor, de critici.

Poesia «Ideal» face parte dintr'un șir de poezii epice. De cînd am început să scriu, m'a tot fră-

mântat ideea, să scriu un ciclu de poeme cu subiectele luate din povestile poporului, și să le leg astfel ca să le dau unitate și extensiune de epopee. «Ideal» e un episod din această epopee, ca și «Nunta Zamfirii», «Moartea lui Fulger», «Fulger», «Tulnic și Lioara», «Craiul din Cetini», «Laur Balaur», «Patru portărerii» — aceste cinci din urmă publicate toate în «Tribuna» 1887—1888 — și altele vr'o câte-va nepublicate. Am părăsit ideea însă, parte din pricină că am făcut greșala să încep a scrie poemele în două feluri de metre — unele în versuri de 14 silabe, altele în versuri de 8 silabe — parte că de când am venit în România am fost silit să mă ocup cu alte lucruri, nu cu poezia, și de multe ori eram nevoit de miserie să scriu ode în loc de poeme.

1881
La 1893, când am publicat «Balade și Idile», eram cunoscut în Țara-românească numai după «Nunta Zamfirii» publicată în «Convorbiri literare». De aceea li s'a părut multora curios, că eu am răsărit de-odată ca din poveste și-am publicat de-adreptul un volum. «Numai ieri a început să scrie în «Convorbiri», și azi iată-l cu volumul. Când a făcut el atâtea poezii, și toate bune?» Pentru ignoranții asta a fost primul motiv de-a mă bănuși că am plagiat. Ei da! Domniile aceștia habar n'aveau, că eu la 1893 când am publicat volumul, aveam în urma mea o activitate literară de 12 ani, că poemul «Nunta Zamfirii» l'am scris la 1884 și l'am publicat la 1888, iar «Convorbirile literare» după trei ani l-au reproduș numai din «Tribuna». Și habar n'aveau, că de-aceia sînt toate poeziile bune, fiindcă erau alese dintr'o grămadă care cuprindea destul material nu pentru un volum ci pentru patru! Dar se înțelege: un critic român literar nu e dator să cunoască activitatea literară și

a Românilor trăitori afară din Regat! De-aș fi scris eu de zece ori mai bine de cât scriu și de zece ori mai mult, dac'aș fi rămas în Ardeal, sint sigur că nici puiul cucului n'ar fi știut în România, că exist.
Temperament...

Mi s'aũ facut imputări stătătoare mai ales la forma poeziilor mele. «Că nu așa să exprimă poporul» cum mă exprim eu în versuri. Fără îndoială că nu; și fără îndoială, că așa! Dar în treaba asta, să-mi dea voie toți criticii prezenți și viitori, să le ignorez povețele. Eũ imi cunosc graiul părinților mei; iar în cestiunea fixării unei limbi literare populare pricep și eu ceva, și-apoi voiũ fi având doar' și eu măcar un dram de sentiment artistic în ce privește graiul. Iar dacă e vorba, că nu așa își manifestează poporul ideile și sentimentele, cum le manifestez eu — da, aici primesc povețe, dar trebuie să fiũ convins întâiũ că inșiși criticii știũ, știũ cu siguranță, cum își manifestează poporul ideile și sentimentele, căci eu mi-am dat foarte multă trudă să știũ, și am citit și citesc toate poeziile populare care să publică pretutindenĩ: și pe cele din Marmureș ca și pe cele din Bucovina, ca și pe cele din Macedonia. Știũ și eu, și asta o știũ foarte bine, ce spune Românul în poesia lui!

Și asta e și adevăratul fond al poeziilor mele. Dar «tratezi și subiecte străine de popor». Da, iacă în ciudă. Ce mai vrei? În «Balade și Idile» s'a găsit însă și altfel de fond străin, subiecte plagiate. Intru cât «Toți Sfinții» e plagiată după «Cupa», nu știũ cărui rege, eu nu știũ, căci până azi nu cunosc poesia, cea crezută original: eu am auzit subiectul acestei poezii spus ca anecdotă și l'am versificat. Tot așa am auzit ca anecdotă subiectul poeziei «Poet și critic». Povestea cu «Fatma», e

adevărat, am cetit-o în poezie — dar nu scrisă în limba germană, cum aŭ găsit-o amicii mei — ci în limba italiană. Am văzut după aceea acelaș subiect tratat în poezie de un Ungur, sub titlul : «Haidé» ; am văzut după aceea tratat subiectul în poezie de doi Germani. Asta era pe la 1885—1886. Eŭ am crezut, că dacă acelaș subiect e tratat de patru poeți în felurite forme, am și eŭ dreptul să-l tratez într'a cincea formă cu totul deosebită de-a celorlalți. În urmă s'a descoperit și a șasea formă, a unui Neamț iarăș, în «Fliegende Blätter» 1). Și mi-ași pune capul, că poezia există și în limba rusească și 'n cea franțuzească, etc. Ei, iată compania de plagiatori!

Cu «Kugămintea din urmă» sînt mai vinovat. Pe la 1888, în Sibiu, mi-a căzut în mână o revistă ilustrată germană. Mi-a plăcut o ilustrațiune din ea, numită «Die letzte Bitte» : un soldat murind, încunjurat de alți soldați, într'un spital. Am cetit explicarea ilustrațiunii—se înțelege, scrisă în prosă — și Neamțul spunea aceleași idei pe cari le spune Lermontov în poezie. Se vede, că Neamțul cetise poezia. Eŭ după ideile Neamțului, am scris poezia. Deci fără să visez măcar, am plagiat pe Lermontov, pe cale indirectă. Dar și în această poezie, plagiarea e discutabilă : eŭ am idei pe care nu le are Lermontov, am două strofe la început, două la sfîrșit și una la mijloc, pe care el nu le are ; chiar și ideile lui Lermontov la mine aŭ altă formă.

1) Să caute cel ce a găsit pe «Fatma» în «Fl. Bl.» și lucru ăsta : Intr'un număr al acestei foii din 1895 e o poezie, al cărei subiect e tocmai pe tocmai cel tratat de mine în «Poet și critic». Norocul pe mine că eŭ am publicat poezia la 1893, iar Neamțul la 1895, căci altfel eŭ aș fi plagiat și poezia asta, iar un vestit traducător de versuri prcaste s'ar fi grăbit repede-repede să traducă poezia Neamțului pentru anumite interese umanitare.

Pentru cele-l'alte, cari s'au găsit traduse «copiate», n'am nici un cuvînt de apărare. Sînt traduceri; la o viitoare ediție au să dispară. Au intrat în volum fără voia mea. Eu am tradus mult în viață; am tradus toate poeziile lui Anacreon — multe dintre ele sînt publicate în «Tribuna» — am tradus poeziile lui Catul; aceste sînt mai toate publicate într'o revistă «Amicul familiei» din Ardeal; am tradus metamorfozele lui Ovidiu; eclogele lui Virgil — cea d'întăiu publicată în Antologia d-lui Manliu —; am tradus comedii din Plaut, Terențiu și Aristofane, pe cari o să 'ncep să le public îndată după apariția acestui volum; am tradus din poezii germani foarte mult și, de multe ori, nu pentru mine! Apoi am și eu un păcat: îmi țiu într'o grozavă neregulă hârtiile și sînt nepăsător, scriu și public ori scriu și rup, tot una 'mi-e. Iar «Baladele și Idilele» s'au publicat așa cam fără rînd, fără interesarea mea directă, și s'a făcut o confușiune. Au țipat atîtia și m'au injurat cum le-a venit în gură; refrenul era «necinstea». Ce motiv m'ar fi împins la necinste? N'aveam destul material, ca să fac un volum? Aveam, cum am spus, și pentru patru. N'aveam eu poezii originale bune, și trebuia să-mi caut ajutor în traduceri, ca să-mi sprijinesc pe ale mele? Dar cum s'a făcut, că toate traduceriile din volum sînt poezii slabe, toate mai slabe de cît poeziile originale ale mele? Ș'apoi ar trebui să fiu idiot, ca să pun în volum niște traduceri slabe și să nu pun poezii de ale mele pe care le aveam tipărite gata în «Tribuna», și poezii pe care le public numai acum! Cine să creadă, că eu am dat afară «Flacări potolite» sau «Ideal» ca să pun în locul lor pe «Nușa»? Ș'apoi și alta: dacă cei ce au țipat că sînt necinstit, ar fi cunoscut «Tribuna», n'ar fi avut nevoie s'alerge pe la Iliri și Hotentoși, ca să descopere-

un cântec din volumul meu, o traducere din Anacreon. Nu. În «Tribuna» ar fi găsit, scris negru pe alb, că acest cântec e tradus din Anacreon. Și ce zor aveam eu să tac în volum ceea-ce am spus odată în publicitate ?

Dar în urma, greșala s'a făcut. Mi s'a scos destul ochi pentru ea. Am tăcut, căci de o parte puțin îmi pasă de invinuirii, câtă vreme nu mă știam vinovat tocmai într'atâta ; de altă parte, pentru că cei ce făceau mai mare gălăgie nu erau oameni cu cari să-mi prind eu mintea, căci știam că nebunul n'asudă nici la deal nici la vale. Iși făceau și reclamă cu mine; apoi mă și înveseleau adâncile lor cunoștințe în cestiuni de artă.

Le-am spus acestea, pentru că dator — nu! era gata să întrebunțez banala frază a unui critic al meu, care tot a doua propoziție o începe cu «dator mă simt» dator mă simt a lovi pe acest plagiator, dator mă simt să-l injur etc. la toate dator să simte, numai a fi cu minte nu se simte dator — le-am spus acestea, ca să întărit pe critici, nu pe cei serioși, ci pe jandarmii rurali ai literaturii. Mi-am pierdut vremea cu ei, adevărat, dar în schimb îmi fac și ei un bine: au să-mi cetească volumul cu multă furie, cu atâta atențiune încât au să le rămâe în cap frase de-ale mele, vorbe de-ale mele — fie chiar și vorbe pe cari nu le înțeleg și le întrebunțează anapoda, cum a pățit unul, cu «întrulp,» cuvânt care nu există în limbă și e creat de mine — și ast-fel sînt sigur și eu de câți-va cetitori, și mai știți? până la capăt le devin măestru. Așa să convertește lumea.

Lor le dedic acest volum. Plagierii n'au să mai găsească; dar par'că de dragul plagierilor m'au iubit cî atâta!

G. Coșbuc

Dacă interesează pe cine-va să cunoască anii în care am scris poeziile din acest volum, iată-î:

1883 — 1894: Dragoste 'nvrăjbită.

1885: Ștefăniță-Vodă, Pașa Hasan, Voichița, Minciuna creștinilor.

1886: nimic.

1887: Hafis, Scara, Unul ca o sută, Rândunica.

1888: Cântec, Flacări potolite, Nebunul, Scara, Iarna pe uliță, Bradul, Lupta vieții, Din copilărie, Corbul, Decebal, Baladă, Prutul, In miezul verii, Ideal.

1889: Din adîncimi, Ispita, Fata mamei, Doina, Roata morii.

1890: Pe deal, La Paști, Fragment, Vîntoasele, Sub patrafir.

1892: Mama.

1893: ~~Noi vrem pămînt.~~

895
In concepțiunea lor, în metru, în ritm, n'am schimbat nimic: sunt publicate așa cum le-am scris atunci. Am păstrat chiar și rimele, de aceea se găsesc și rime slabe în unele poezii. Tot ce-am schimbat e cîte un cuvînt provincial, orî câte-o expresiune care azi nu-mi mai place.

ȘIRUL POESIILOR

	Pagina
Mama	5
Lupta vieții	9
Ștefănița Vodă	12
Sub patrafir	16
Scara	20
Bradul	23
Unul ca o sută	25
Pașa Hassan	27
Noi vrem pământ	31
Hafis	35
Voichita lui Ștefan	37
Doîna	41
La Paști	46
Seara	49
Minciuna creștinilor	53
In mîezul verii	57
Iarna pe uliță	62
Flacări potolite	69
Cântec	79
Din copilărie	81
Ispita	86
Vintoasele	90

	Pagina
<u>Dragoste nvrăibită</u>	96
<u>Fata mami</u>	109
Prutul	112
<u>Decebal cătră popor</u>	117
Fragment	120
<u>Pe deal</u>	122
Corbul	132
Baladă	135
Din adâncimi	138
<u>Nebunul</u>	140
<u>Roata morii</u>	144
<u>Rîndunica</u>	151
<u>Idolul</u>	156

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 6059/1923